

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЧЕРНІВЕЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ЮРІЯ ФЕДЬКОВИЧА

ФАКУЛЬТЕТ ПЕДАГОГІКИ, ПСИХОЛОГІЇ ТА СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ

КАФЕДРА ПЕДАГОГІКИ ТА МЕТОДИКИ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ

ОРГАНІЗАЦІЯ ДОЗВІЛЛЄВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ В ГРУПІ ПРОДОВЖЕНОГО ДНЯ

Кваліфікаційна робота
Рівень вищої освіти – другий (магістерський)

Виконала:

студентка 6 курсу, групи 632

ГАБОРАК ГАЛИНА ВАСИЛІВНА

Керівник: кандидат педагогічних наук,
доцент **Шестобуз О. С.**

*До захисту допущено
на засіданні кафедри
протокол № 4/1 від 16 листопада 2021 р.*

Зав. кафедрою _____ проф. Романюк С.З.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
 РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ОРГАНІЗАЦІЇ ДІЯЛЬНОСТІ ГРУПИ ПРОДОВЖЕНОГО ДНЯ.....	 6
1.1. Група продовженого дня як невід’ємна складова освітнього процесу в початковій школі.....	 6
1.2. Суть, ознаки та характеристика групи продовженого дня.....	12
1.3. Дозвіллєва діяльність як важлива складова режиму роботи групи продовженого дня.....	 19
Висновки до розділу 1.....	30
 РОЗДІЛ 2. ОСОБЛИВОСТІ ДОЗВІЛЛЕВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ У ГРУПІ ПРОДОВЖЕНОГО ДНЯ.....	 32
2.1. Специфіка організації дозвіллєвої діяльності в режимі роботи групи продовженого дня.....	 32
2.2. Зміст прогулянок в структурі дозвіллєвої діяльності.....	39
2.3. Методика використання гри як важливого елементу дозвіллєвої діяльності в групі продовженого дня.....	 48
Висновки до розділу 2.....	59
 ВИСНОВКИ.....	 62
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	65
ДОДАТКИ.....	70

ВСТУП

Актуальність дослідження. Виховання – це цілеспрямований процес взаємодії вихователя і вихованця з метою формування певних якостей особистості, норм і зразків поведінки, набуття школярем суспільно визнаних і схвалюваних даним співтовариством соціальних цінностей, моральних і правових форм під час навчання. У школі в другій половині дня на перше місце виходить виховання з частковим використанням різних форм навчального процесу.

Робота в групі продовженого дня є органічною частиною системи навчально-виховного процесу школи, що забезпечує поєднання всіх форм виховання, різносторонній розвиток творчої активності і суспільно корисної діяльності учнів.

У сучасних умовах модернізації навчально-виховного процесу далеко не всі педагогічні можливості використовуються в сфері розвитку особистості молодшого школяра в позаурочний час. Одним з факторів розвитку дитячої особистості є спілкування з іншими людьми в процесі формування дозвільної культури.

В наш час існує думка про те, що змінився менталітет як дітей, так і їх батьків, ставлення сім'ї до школи, знизився рівень комунікативної культури. У зв'язку з цим, одним з варіантів розв'язання проблеми є збереження тих малих структур суспільства, де діти спілкуються особисто, де можливе створення сприятливих умов для повноцінних відносин (сім'я, група, клас, клуб) . Це все зумовлює переосмислення традиційних методів та форм роботи з дітьми, внесення новітніх підходів до процесу соціального виховання молодших школярів.

Стан дослідження проблеми. Вагомий внесок у дослідження та вдосконалення теоретичної і практичної сторони питання зробили такі науковці, а саме: представники класичної школи – В. Сухомлинський, А. Макаренко, Я. Коменський пов'язували розвиток особистості з правильною

організацією вільного часу; форми, методи та зміст навчально-виховної роботи у ГПД досліджували В. Коротов, Г. Манке, В. Рязанова, М. Скаткін та інші; досвід роботи вихователя групи продовженого дня відображається в роботах зарубіжних дослідників Ш. Голчека, Ж. Готдаєва, В. Дімітрової, Я. Дімової; дослідженню розвитку мережі ГПД присвячені праці А. Бондаря, А. Гордіна, Б. Кобзаря, К. Присяжнюк, В. Чубенка та ін. Важливе значення мають праці сучасних вчених: Г. Євсєєва, А. Мудрик, Г. Бочарова, І. Кон та інших.

Однак комплексного дослідження теоретичної та практичної складових організації дозвілєвої діяльності молодших школярів у групі продовженого дня не проводилося. Вищевикладене обумовлює необхідність вирішення наукової задачі, зміст якої полягає у комплексному дослідженні складових дозвілєвої діяльності молодших школярів.

Мета дослідження: розкрити особливості організації дозвілєвої діяльності молодших школярів у групі продовженого дня.

Для досягнення поставленої мети необхідно вирішити такі **завдання:**

- розкрити специфіку функціонування групи продовженого дня;
- проаналізувати режим роботи групи продовженого дня;
- обґрунтувати особливості практичної сфери дозвілєвої діяльності молодших школярів у групі продовженого дня;
- охарактеризувати зміст прогулянок та ігор в структурі дозвілєвої діяльності молодших школярів.

Об’єкт дослідження: організація дозвілєвої діяльності з учнями в групі продовженого дня.

Предмет дослідження: особливості дозвілєвої діяльності дітей молодшого шкільного віку в групі продовженого дня.

Методи дослідження. Методологічну основу дослідження склали дві групи методів наукового пізнання: загальнонаукові (історичний, метод якісного аналізу та синтезу, формально-логічний, емпірико-статистичний,

логіко-семантичний, комплексний) та спеціальні методи дослідження (порівняльний метод та ін.).

Теоретичне значення дослідження полягає у тому, що:

- комплексно проведено дослідження практичної та теоретичної складових дозвілєвої діяльності молодших школярів;
- визначено основні проблеми, що виникають під час проведення дозвілля у групі продовженого дня;
- запропоновано обґрунтовані підходи до розв’язання вказаних проблем;
- розроблено основні етапи аналізу та оцінки ефективності проведення дозвілєвої роботи молодших школярів у ГПД;

Практичне значення одержаних результатів. В першу чергу, цією роботою можуть послуговуватися вихователі під час роботи у групі продовженого дня. Також наукова робота буде корисною для студентів, які вивчають та цікавляться особливостями організації дозвілєвої діяльності молодших школярів. Ця праця теж буде цікава тим, хто б хотів детально дізнатися про діяльність групи продовженого дня, її структуру та особливості роботи з молодшими школярами. Також ця робота стане в пригоді батькам молодших школярів для більш детального усвідомлення значення дозвілєвої діяльності, як невід’ємної складової групи продовженого дня .

Структура роботи: робота складається із вступу, двох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ОРГАНІЗАЦІЇ ДІЯЛЬНОСТІ ГРУПИ ПРОДОВЖЕНОГО ДНЯ

1.1. Група продовженого дня як невід'ємна складова освітнього процесу в початковій школі

Державний освітній стандарт початкової загальної освіти передбачає реалізацію основної освітньої програми початкової загальної освіти через урочну і позаурочну діяльність. Однією з моделей організації позаурочної діяльності учнів є робота груп продовженого дня.

Група продовженого дня в школі є необхідною формою організації позаурочного часу учнів. Продовжений день в школі сприяє формуванню вихованого освіченого середовища. Групи продовженого дня створені для виховання та розвитку творчих здібностей учнів і для того, щоб навчити їх самостійно вчитися. Позакласна і позашкільна робота в групах продовженого дня є невід'ємною частиною всієї системи навчально-виховного процесу школи.

Подовжений день - невимовний потенціал виховного впливу школи на дитину, але реалізується він лише за умови максимального використання всіх наданих режимом дня можливостей. Його структура складається з наступних частин: обід, активний відпочинок, самопідготовка, позаурочна діяльність, заняття за інтересами, прогулянки.

Вперше, так звані, групи продовженого дня з'явилися у 1918-1919 роках. Це були, так звані, школи-клуби для підлітків. Уставлених інструкцій та програм не було, тому вихователі та учні в довільному форматі могли вибирати форми та методи своєї діяльності (поєднували, як художній, так і фізичний та практичний види діяльності). Та все ж ця форма роботи не набула широкої популярності та була забута.

Потім у 20-ті роки XX століття ця форма роботи відродилася та видозмінилася. Прототипами сучасних шкіл із режимом подовженого дня були

перші виховні заклади так званого закритого типу: трудові школи-комуни, дитячі містечка, денні дитячі будинки для дітей, що залишалися без догляду дорослих. Їхньою метою була насамперед боротьба з дитячою безпритульністю та бездоглядністю (Кизим, 2010, с.3). Вихованцями таких груп зазвичай були діти з бідних, неблагополучних сімей, які не мали засобів для існування і саме тут під керівництвом вихователя, діти виконували домашні завдання, займалися суспільно-корисною працею та культурно-масовою роботою.

У 1925 у містах великого промислового значення діяли ФЗС (фабричнозаводські семирічки) – так звані "школи цілого дня" при заводах та фабриках. Приймали до семирічки тих учнів, які закінчили початкову школу і почали працювати на підприємстві. По завершенню уроків по розкладу був обід та 3 год. роботи в цеху під наглядом керівників. Після трудової діяльності школярі виконували домашні завдання, займалися спортом, художньою діяльністю та відвідували кружки за інтересами. Ввечері вони поверталися додому.

Безпосередня поява групи продовженого дня як форми освітньої діяльності в період "хрущовської відлиги" пов'язана, як із педагогічними пошуками в освіті, так і з соціально-політичними процесами в тодішньому суспільстві.

Згідно рішень XX з'їзду КПРС у вересні 1956 р. було затверджено постанову ЦК КПРС і Ради Міністрів СРСР "про організацію шкіл-інтернатів". Вважалося, що школи-інтернати не тільки зможуть замінити дітям сім'ю, а й зможуть захистити від поганого впливу оточення на вулиці, від пережитків капіталізму, залучать до трудової діяльності.

Теоретики-педагоги та їхні політичні куратори переконано вважали, що перебування дітей у школі-інтернаті "від дитинства до зрілого віку дасть можливість педагогічному колективу послідовно здійснювати систему виховання, необхідну для формування людини комуністичного суспільства".

В. Сухомлинський не міг приховати свою стурбованість наступом на

виховні функції сім'ї, неправильного розуміння самої суті суспільного виховання: «Серед сил, які прив'язують людину до рідної землі і рідного народу, на першому місці стоїть сім'я, - нагадує він захопленим організаторам шкіл-інтернатів і застерігає: Чим більше дітей у нас буде виховуватися в школах-інтернатах, тим більше буде людей, що прагнуть у зрілому віці позбавитися від своїх старих батьків» (Сухомлинський, 1987).

У 1960 році ЦК КПРС і Радою Міністрів СРСР була прийнята постанова "Про організацію шкіл з продовженим днем". Розвиток цих шкіл був стрімкий та ще масовішого масштабу набув розвиток груп продовженого дня. До кінця 80-х років більше сорока відсотків учнів початкових класів відвідували групу продовженого дня.

Незважаючи на стрімкий розвиток групи продовженого дня у 80-их роках ХХ ст. були виявлені і недоліки. На них звертали увагу педагоги, ними були не-задоволені батьки, також через ці недоліки у дітей пропадало бажання відвідувати ГПД.

Ключовими недоліками були:

Формалізм, через масове охоплення дітей режимом групи продовженого дня. Оголошуючи про відкриття класів та груп продовженого дня, школа просто не залишала батькам вибору. Дітям, які відвідували різні гуртки та секції, а також тим діткам, чиєї допомоги потребували вдома стало фізично нереально все поєднувати. Матеріальна база великої кількості шкіл не відповідала нормам. Школи змушені були працювати у дві зміни, і для груп продовженого дня не вистачало приміщень, добре оснащених ігрових майданчиків на вулиці, налагодженого необхідного харчування, медичного супроводу;

- недостатня кількості кваліфікованих педагогів-вихователів, що суттєво впливала на якість проведених занять у групі продовженого дня;

- ізоляція дітей, в групі продовженого дня, від соціуму, а найбільше від спілкування з ровесниками, які не відвідували ГПД, і навіть, певною мірою, від щоденних контактів і обов'язків у родині також мали негативні наслідки.

Зміни, які відбулися в суспільстві у 90-их роках спонукали до серйозного скорочення масштабів роботи груп продовженого дня...

А яку ситуацію ми спостерігаємо зараз? В країні функціонують, як приватні, так і державні заклади освіти, в яких ще працюють групи продовженого дня, але їх кількість відносно невелика.

Зважаючи на те, що зазвичай уроки у школі завершуються опівдні і старші школярі можуть самостійно добратися додому, то учням початкових класів не в силах це зробити самостійно. Коли є дідусі, бабусі, няня або батьки не зайняті цілий день, то, звичайно, проблем не виникає. Але, що ж робити тим батькам, які працюють цілий день і не мають змоги забирати дітей зі школи вчасно?! В таких випадках батьки стараються надавати перевагу школам, в яких функціонують саме такі групи.

Послаблення функцій виховання в родині - тенденція, що посприяла появі режиму продовженого дня в кінці 1950-х р., повернулася до нас знову. У зв'язку із тим, що сучасні батьки дуже багато часу приділяють роботі або її пошукам, то просто не залишається вільного часу на сім'ю, а особливо на виконання своїх батьківських обов'язків. Також досить часто батьки перекладають на школу свої обов'язки, звинувачують у недопрацюваннях. Та все ж не потрібно забувати про педагогіку партнерства(учень-вчитель-батьки), без якої неможливе повноцінне формування дитини як особистості.

В свою чергу, школа, яка в змозі організувати для дитини після закінчення уроків цікаві заняття в колі ровесників, також може уберегти школяра від агресивних та прямих асоціальних впливів.

Школа на сучасному етапі, попри всі проблеми, будується як розвиваюча особистісно-орієнтована школа. А це означає, що вона просто не може функціонувати без режиму продовженого дня.

Тут також варто зауважити, що групи продовженого функціонують не тільки в Україні, а й в низці інших країн. Відповідно є можливість обміну досвідом та запозичення цікавих новинок.

Візьмемо для прикладу Німеччину. Тут у школах реалізовується

концепція «цілоденної школи». Фінансуються ж ці ж групи, як з місцевого бюджету, так і частково за кошти батьків. Режим та час роботи групи у кожній школі свій, він коригується відповідно до потреб батьків. На групі діти виконують домашні завдання тільки за бажанням, а також мають можливість відвідувати різні гуртки та секції, але за додаткову плату.

Для американських батьків питання групи продовженого дня також є актуальним, адже в Сполучених Штатах Америки заняття розпочинаються о 8 годині і тривають до 14-15 год.. Група продовженого дня працює тільки до 18 години. Кількість безкоштовних місць у групах обмежена, тому їх отримують діти пільгових категорій. Місця, що залишилися розігруються за принципом лотереї. Для тих, кому не вистачило місць, доведеться доплатити за можливість дитини відвідувати групу продовженого дня (ціни коливаються, але може бути й 400 доларів в місяць). Час та режим ГПД затверджує керівництво школи разом із батьками. Зазвичай, під час групи діти виконують домашні завдання, обідають, вихователі проводять позакласні заняття.

Для полегшення життя італійських працюючих батьків є можливість перебування дитини в школі з 7:30 до 19:00, це означає, що дитину можна приводити ще до початку уроків. Оплата за відвідування дитиною ГПД зазвичай символічна (кілька доларів), але є школи які недофінансовуються, тому тільки за бажанням батьків створюються групи продовженого дня і фінансуються за їхній рахунок. Перебування дитини у таких групах обходиться батькам у 100-150 євро на місяць. У безкоштовних групах діти можуть виконати домашні завдання та часто діти просто переглядають мультфільми або кіно. У платних групах дозвілля цікавіше, в себе може включати позакласні та додаткові заняття, більша увага приділена творчим напрямам.

В Польщі також є групи продовженого дня, вони безкоштовні для молодших школярів. На групі діти виконують домашні завдання, займаються у різних секціях та гуртках. Та попри всі плюси групи продовженого дня, по можливості, польські батьки стараються залишати своїх діток зі старшим поколінням- дідусями та бабусями.

Що ж стосується Росії, то там функціонують групи соціально-педагогічного розвитку - це форма організації позаурочного часу учнів з першого по восьмий клас загальноосвітніх закладів. Існують такі групи не у всіх школах, так як кожна з них має право самостійно вирішувати - відкривати чи не відкривати «групу продовженого дня», чи є така потреба у батьків чи ні. Формат групи продовженого дня визначається в залежності від того, чим, власне, в позаурочний час хочуть займатися учні: додатковою освітою - тобто здійснювати освітній процес, або своїми справами - в такому випадку установа забезпечує тільки нагляд і догляд. Фінансування з державного бюджету не передбачене, тому фінансують ГПД за кошти батьків. Безкоштовно відвідувати групу можуть діти пільгових категорій.

У тому випадку, коли вихователь ГПД здійснює догляд та нагляд, то він має тільки один обов'язок - забезпечити комфортне та безпечне перебування учнів в школі після уроків . Отже, вчитель не заставляє дітей робити уроки, так само додаткові заняття в рамках групи продовженого дня він не зобов'язаний проводити. А ось коли в ГПД дійсно проходить освітній процес, це вже все по іншому. Якщо такі додаткові заняття входять в навчальний план школи - вони повинні бути безкоштовними для всіх учнів, якщо ж ні - їх оформляють як платні додаткові заняття і пропонують за бажанням.

Для учнів початкових класів в групах продовженого дня рекомендується організовувати денний сон і відпочинок, але реалізується це рідко через відсутність в школі вільних приміщень.

В кожній школі режим дня свій, але до нього в обов'язковому порядку повинні входити: прогулянки на вулиці, харчування та час для виконання домашніх завдань.

Плюси ГПД

Група продовженого дня обходиться дешевше, ніж няня

Безпека дитини

Харчування

Дитина знаходиться в колі друзів і однокласників

Прогулянки на свіжому повітрі

Допомога дитині в навчанні

Виконання домашніх завдань

Мінуси ГПД

Ціна-разом з обідами може бути досить високою.

Під час самопідготовки вчитель не змушує дитину робити уроки, так що діти можуть займатися абсолютно іншими справами, і домашні завдання доведеться робити разом з батьками вночі.

Відсутній денний відпочинок.

Мало часу для спілкування з батьками

Якість харчування та порцій не завжди відповідають вимогам.

Отже, групи продовженого дня функціонують досить віддавна. Цікаво, що така практика спостерігається і в інших країнах, функціонування груп продовженого дня у кожній країні мають свої особливості, але основу складають практично одні й ті самі загальні положення.

1.2. Суть, ознаки та характеристика групи продовженого дня

Здійснення виховання дітей дошкільного та шкільного віку — одне із завдань галузі освіти. Ефективною формою виховання молоді в системі освіти є школи й групи продовженого дня (ГПД) (Кизим, 2010, с.3).

Метою створення групи продовженого дня є організація соціального захисту учнів та забезпечення умов для проведення позаурочної діяльності з ними.

Завдання групи продовженого дня такі:

забезпечення всебічного розвитку дитини;

формування суспільно-громадського досвіду особистості;

розвиток, стимулювання та реалізація її духовного і творчого потенціалу;

створення системи пошуку, розвитку й підтримки юних талантів, обдарувань;

залучення до соціокультурних цінностей;
 задоволення потреб у професійному самовизначенні;
 виховання волевих якостей, формування активної життєвої позиції,
 здорового способу життя засобами фізичної культури, спорту та
 просвітницької роботи (Веклюк, 2015, с.3-4)

Основні напрямки діяльності ГПД:

- фізкультурно-оздоровча робота;
- моральне і правове виховання;
- громадянське та патріотичне виховання;
- естетичне та екологічне виховання;
- культурно-просвітницька робота;
- розвиток національно-культурних традицій;
- екскурсійно-туристична робота;
- взаємодія з установами додаткової освіти та культури;
- соціологічні та психолого-педагогічні дослідження з питань виховання учнів, виявлення та оцінка рівня їх вихованості та ін. (Цілі і завдання групи...).

Групи продовженого дня створюються для:

створення навчальної діяльності школярів;
 влаштування дозвілєвої діяльності школярів;
 можливості допомагати та консультувати школярів у виконанні
 домашніх завдань;

покращення здоров'я дітей;

формування у дітей гігієнічних навичок та основ здорового способу
 життя;

формування в учнів основних компетентностей, які потрібні для життя
 та для реалізації дитини як особистості.

Створюються групи на підставі заяв батьків та відповідного наказу
 директора школи «Про організацію групи продовженого». Групи

продовженого дня можуть комплектуватися з учнів одного, двох або декількох класів. До однієї групи може зараховуватися до 30 дітей. У групі продовженого дня діти можуть перебувати не більше 6 годин на день.

До роботи в ГПД допускаються вихователі, керівники гуртків, які пройшли медичний огляд та інструктаж.

На території школи та в самій школі педагогічні працівники (вихователі, вчителі, керівники гуртків) мають дотримуватися певних правил:

- виконувати свою роботу згідно посадової інструкції та правил внутрішнього розпорядку школи;
- класні керівники повинні супроводжувати школярі в групу продовженого дня після того, як закінчилися уроки;
- керівники гуртків перед початком роботи гуртка забирають учнів з класу ГПД, а після закінчення цих занять супроводжують їх назад або до виходу зі школи;
- вихователь може відпустити дітей з ГПД в разі потреби за письмовою заявою від батьків;
- у випадку травмування учнів вихователь повинен надати першу медичну допомогу і швидко повідомити медика школи та чергового про ситуацію.

Вихователі та керівники гуртків зобов'язані забезпечити безпеку дітей під час їхнього перебування в групі продовженого дня.

Під час проведення занять у групі продовженого дня потрібно уникнути таких порушень:

- порушення постави, викривлення хребта, розвитку короткозорості при неправильному підборі меблів для дітей;
- порушення зору при поганій освітленості класу;
- ураження електричним струмом при несправному електрообладнанні кабінету.

Учні групи продовженого дня у свою чергу повинні:

- під час занять, відвідування їдальні та на прогулянці дотримуватися

правил поведінки та режиму;

- виконувати вимоги вихователя, що стосуються організації самопідготовки і дотримуватися дисципліни;
- не виходити без дозволу з класу, їдальні, школи і території школи;
- бути уважними до однокласників, уникати рухів, які можуть завдати як їм, так і собі травм;
- не заходити до їдальні у верхньому одязі.

У разі нещасного випадку потерпілий або очевидець повинен терміново повідомити вихователя про ситуацію, який в свою чергу інформує про це адміністрацію, медичного працівника.

Під час занять учні мають дотримуватися правил особистої гігієни, тримати в чистоті своє робоче місце.

У своїй роботі вихователь ГПД керується низкою законів та наказів. Одним з основних документів є посадова інструкція вихователя групи продовженого дня. (Додаток А)

Також важливим є й режим роботи групи продовженого дня який затверджує директор школи на початку навчального року (Додаток Б) адже, робота групи продовженого дня неможлива без раціонально організованого режиму дня, який сприяє оздоровленню та збереженню працездатності школярів до закінчення дня.

В режимі роботи ГПД, крім навчання та дозвілля, важливо врахувати харчування, суспільно-корисну працю та денний сон для найменших школярів (по можливості).

Правильний режим дає змогу виховати у школярів такі якості, як організованість, дисциплінованість, охайність.

Учення І. П. Павлова про умовні рефлекси є ключовим до розуміння впливу режиму на організм. «Головний мозок за день отримує подразнення, перевтомлюється, потім відновлюється», — писав І. П. Павлов. Режим урівноважує організм із зовнішнім середовищем. «У безперервному процесі

урівноваження організму із зовнішнім світом беруть участь обидва процеси: як подразнення, так і гальмування».

Згідно з ученням І. П. Павлова, втома — це один з автоматичних внутрішніх збудників процесу гальмування. Працездатність учнів зберігається на достатньо високому рівні, якщо кора головного мозку перебуває в стані найвищої збудливості, що досягається рівновагою процесів збудження та гальмування. Правильне чергування в режимі дня праці та відпочинку запобігає проявам перевтоми, зниженню працездатності (Кизим, 2010, с. 94-95).

Отже, при плануванні режиму необхідно враховувати такі вимоги:

- відповідність режиму віковим особливостям молодших школярів;
 - забезпечення педагогічно правильного чергування режимних моментів;
 - раціональний розподіл часу на навчання, харчування, відпочинок;
 - максимальне перебування дітей на свіжому повітрі;
 - чітка організація роботи дитячого колективу;
 - єдність вимог, що висуваються до дітей, та контроль діяльності учнів
- (Кизим, 2010, с. 95).

Звичайно, робота вихователя неможлива і без календарного-тематичне планування на кожен семестр і для кожного класу окремо. (Додаток В). До прикладу, для 1 класу календарне планування поділене на тематичні цикли (тижні) та складається із таких розділів: тематичне заняття, заходи з ОБЖ, індивідуальна виховна робота з батьками та фізкультурно-оздоровча година.

Також на кожний день вихователь готує план-конспект. (Додаток Г)

Календарне та щоденне планування вихователь робить у зручній для нього формі, може використовувати і друковані, і електронні джерела. Формат, обсяг, структура, зміст та оформлення календарних планів та планів-конспектів на день є особистою справою вихователя.

Всю свою діяльність вихователь фіксує у журналі обліку роботи групи продовженого дня.

Його структура виглядає так:

1. Режим групи продовженого дня
2. Відомості про вихователів
3. Відомості про учнів групи
4. Показники здоров'я учнів
5. Відвідування групи учнями
6. Облік роботи
7. Відомості про зайнятість учнів групи у позакласних і позашкільних заходах
8. Відомості про батьків

Треба пам'ятати і про безпеку учнів, тому тут вихователю не обійтися без журналу інструктажів, в якому фіксуються всі інструктажі з техніки безпеки протягом навчального року. Залежно від змісту та часу проведення інструктаж буває:

- вступний;
- первинний;
- повторний;
- позаплановий;
- цільовий.

Вступний інструктаж – проводиться на початку занять один раз на рік з усіма учнями (при зарахуванні учня до школи, у разі переходу учня з однієї школи до іншої).

Запис про проведення вступного інструктажу робиться на окремій сторінці журналу обліку навчальних занять.

Первинний інструктаж – проводиться з учнями класу на початку заняття у кожному кабінеті, майстерні, спортзалі тощо (вересень), наприкінці навчального року перед початком канікул, а також за межами школи, де навчально-виховний процес пов'язаний з використанням небезпечних або шкідливих для здоров'я факторів (хімічних, фізичних, біологічних), у гуртках, перед уроками трудового навчання, фізкультури, перед спортивними

змаганнями, вправами на спортивних снарядах. Цей інструктаж проводиться з учнями, а також з батьками, які беруть участь у позанавчальних заходах.

Позаплановий інструктаж – проводиться у разі:

- порушення учнями вимог нормативно-правових актів з охорони праці, що може призвести чи призвело до травм, аварій, пожеж тощо;
- зміни умов виконання навчальних завдань;
- нещасних випадків за межами школи.

Цільовий інструктаж – проводиться з учнями під час організації масових заходів (екскурсій, походів, спортивних заходів, змагань), під час проведення громадських, позанавчальних робіт (прибирання території, приміщень, дослідницької роботи на навчально-дослідній ділянці тощо) (Види, порядок проведення та реєстрації інструктажів..., 2017).

Успіх роботи ГПД багато в чому залежить від особистості вихователя, від його володіння навчальним матеріалом, методами виховної роботи з дітьми. Вихователів справедливо можна назвати інженерами людських душ. Вони формують особистість не тільки словом, а й власним прикладом.

Однією з найцінніших якостей вихователя, вважав В. О. Сухомлинський, є «глибока любов до дітей, любов, у якій поєднується сердечна ласка з мудрою суворістю та вимогливістю батька, матері». Вихователь має володіти величезним талантом людинолюбства та безмежної любові до своєї професії і перш за все до дітей, щоб на довгі роки зберегти бадьорість духу, чіткість думки, свіжість вражень, почуттів (Кизим, 2010, с.33).

1.3. Дозвілєва діяльність як важлива складова режиму роботи групи продовженого дня

Група продовженого дня є важливою формою виховання школярів. Та все ж успіху можна добитися при цілеспрямованій та спланованій роботі і

вірно організованому режиму.

Раціональний та правильний режим роботи сприяє покращенню здоров'я, створює бадьорий, життєрадісний настрій і збільшує працездатність учнів.

Тому потрібно так спланувати час учнів, щоб діти достатньо часу проводили на свіжому повітрі та не перевтомлювалися при виконанні домашньої роботи. Та, на жаль, ці правила дуже часто порушуються, що призводить до непоправних наслідків.

Дозвілля – це вільний час в який можна займатися різними видами діяльності, що сприяють всебічному розвитку, релаксації та духовному піднесенню .

Формулюючи функції дозвіллевої діяльності потрібно зважати на важливі та специфічні особливості дозвілля, необхідності суспільного розвитку та більше орієнтуватися на практику.

З-поміж функцій та видів дозвіллевої діяльності, виділяють такі:

- фізична дозвіллева діяльність, яка сприяє зняттю фізичної та розумової напруги, заняття спортом;
- практична дозвіллева діяльність, сприяє особистому вибору видів зайнятості школярів;
- культурну діяльність, сприяє інтелектуальному розвитку дитини як особистості, зацікавленість людини естетичними цінностями;
- соціальну дозвіллеву діяльність сприяє покращенню міжособистісних відносин та встановлення позитивного психологічного мікроклімату в колективі

Аналізуючи стан дозвілля можна казати, що основними соціальними функціями дозвілля є, ціннісно-орієнтаційна, комунікативна, пізнавальна соціальна, творча, виховна та рекреаційна.

Вільний час для учнів можна розділити на два періоди: після навчальних занять до виконання домашніх вправ та після виконання домашніх завдань до відходу додому.

Так, як перший період іде відразу після уроків і передуює виконанню домашніх завдань, то потрібно відповідально підходити до вибору видів діяльності, щоб вони допомогли перезавантажитися та відновити свої сили після уроків. В цей час не рекомендовано проводити лекції, бесіди, інтелектуальні заняття та заняття в гуртках, які потребують розумового напруження. Тому діти можуть пограти у спокійні ігри та зі своїми іграшками.

Режим дня:

1. Збір в групі. Дозвілля.
2. Обід.
3. Прогулянка.
4. Самопідготовка.
5. Дозвілля. Прогулянка.

Зазвичай, після занять діти обідають та виходять на повітряно-оздоровчу прогулянку. Прогулянка сприяє зміцненню їх здоров'я, підвищує можливість організму краще протистояти простудним захворюванням.

Рух, біг, гра позитивно впливають на ріст та розвиток дітей, сприяють покращенню дихання і здібностей.

Щоб прогулянка приносила як психологічну так фізичну користь є кілька видів прогулянок.

Пошуками захованого предмета можна скористатися на прогулянці-пошуку. Під час спортивної прогулянки проводяться різноманітні квести та змагання. На ігровій прогулянці діти грають у різноманітні ігри. Види прогулянок постійно потрібно змінювати. Відпочинок на свіжому повітрі дуже важливий, так як він позитивно впливає на стані ЦНС дітей і допомагає краще підготуватися до занять, які вимагають серйозного розумового напруження.

Після прогулянки діти ідуть до класу та виконують домашні завдання. Самопідготовка відіграє важливу роль у структурі ГПД. Так як групу відвідують успішні школярі і слабші, то сильніші допомагають у навчанні слабшим, адже дітям подобається бути вчителями. Своїм «учням» вони намагаються пояснити, як виконати те чи інше завдання, причому ставляться

до цього з відповідальністю.

Під час групи вихователь має зацікавити дітей якоюсь справою, дати вихід енергії, надати можливість якось проявити себе, реалізувати свій творчий потенціал та можливості. Для цього в роботі з дітьми використовуються різні форми організації дозвілля та різні ігрові програми. Використовувати гру потрібно кожний день.

Гра в змозі замінити хлопцям трудове навчання. За допомогою гри дитина набуває різних вмінь та знань, які стануть в пригоді, покращується комунікація з оточуючими, удосконалюється рухова активність та покращується емоційний стан.

Ігри бувають різними, тому їх і потрібно чергувати. В ході гри цікаво і організовано перевіряються та поглиблюються знання у дітей, загальна поінформованість і освіченість. Гра для дітей – це можливість самовиразитися, перевірити свої сили. Вона допомагає згуртувати дитячий колектив, дає можливість розкритися замкнутим та сором'язливим діткам. У них виробляється дисциплінованість, діти привчаються до дотримання правил, справедливості, вмінню контролювати свої дії, правильно і об'єктивно оцінювати інших.

Для розвитку ж творчих вмінь учнів початкових класів на групі продовженого дня можна скористатися різними напрямками.

Образотворче мистецтво, образне мислення:

1. Малювання абстракції (сум, радість, звук, думка, мрія).
2. Розгляд плям та перетворення їх в різні фігури за допомогою олівця, пензлика або крейди
3. Розгляд хмарок та віднайдення знайомих фігур, зображень.
4. Техніка «зворотного малювання» - заняття, яке сподобається дитині. Суть техніки така: учень або вчитель тримає олівець або ручку вертикально, доторкаючись кінчиком до паперу. Олівець (ручка) має бути в нерухомому стані. Друга дитина або дорослий пересуває папір під олівцем таким чином, щоб в результаті вийшло зображення.

Спочатку це можуть бути прості малюнки: лінії, геометричні фігури (квадрат, трикутник, кола). Надалі завдання можна трішки ускладнити: можна зобразити фігурки тваринок, букви, різні предмети (хата, сонце, дерево, фрукти, овочі і тд.) .

Сюжетно-рольові ігри, пантоміма

Пантоміма передбачає використання акторського мистецтва для створення образу за допомогою міміки і жестів, без використання слів. Основним завданням є розвиток фантазії дитини і його акторських вмінь. Потрібно попросити одну дитину показати декілька ситуацій, наприклад:

1. Ви граєте у футбол.
2. Ви читаєте книгу.
3. Ви п'єте воду.
4. Ви співаєте.

Інші діти повинні вгадати, що зображується. Показувати можна й різних тварин. Поступово завдання можна ускладнювати і пропонувати дитині складніші завдання.

Згодом, коли можна загадувати і відгадувати вже зовсім різні слова гра в пантоміму стане одним з улюблених видів спільного дозвілля як для дорослих так і для дітей.

Сюжетно-рольова гра – дозволить повною мірою розкрити творчість дитини.

Варіантів може бути безліч. «Ким я стану» - одна з найулюбленіших дитячих ігор. Її метою є – не розказати дитині про професії, а перевірити її знання у формі гри, а для цього дитина перетворюється у будь кого (лікаря, вчителя, продавця). Можна зображувати і різних героїв з улюблених мультфільмів.

Спочатку потрібно показати перетворення - позу, міміку, дії. Потім попросити школяра щоб він розказав про свій образ думає, якої реакції та дій чекає від оточуючих. До прикладу, дитина вирішив «стати» вчителем. Тоді можна запропонувати дитині розповісти про те, яким він себе бачить, якими

би він хотів бачити своїх учнів, про що говорять школярі і так далі.

На завершення потрібна саморефлексія у формі запитань: чому саме цей об'єкт дитина обрала для зображення.

Психологи і вчителі, кажуть, що розкрити творчий потенціал у молодшому шкільному віці досить легко. Дитинство – це один з тих періодів життя, що дає можливість для формування творчих навичків у дитини. Тому розвиток творчості учнів – один із найважливіших компонентів у системі освіти.

Що ж стосується самопідготовки, то для кожного з предметів розроблені свої правила виконання домашнього завдання.

Вирішення задач:

1. Прочитай уважно умову задачі.
2. Подумай, що позначає кожне число.
3. Прочитай задачу ще раз, виділи слова, що мають істотне значення для вирішення.
4. Зроби короткий запис до задачі.
5. Подумай, що потрібно знати, щоб відповісти на запитання.

Приготування письмових завдань

1. Перш, ніж приступити до виконання письмових завдань, попрацюй над помилками.
2. Прочитай завдання.
3. Згадай і повтори правила.
4. При виконанні письмових завдань перевіряй кожне написане речення, кожену частину роботи.
5. Помилки виправляй акуратно.

Приготування усних завдань

1. Згадай, що дізнався на уроці.
2. Прочитай завдання в підручнику.
3. Виділи основні частини, головну думку тексту.
4. Склади план прочитаного.

5. Розкажи за планом.
6. Виправ помічені помилки.
6. Подумай, що вже відомо, а що потрібно дізнатися.
7. Склади усно план вирішення задачі.
8. Виконай завдання.
9. Ще раз все перевір.

Використовуючи ці пам'ятки учні швидше і якісніше виконують домашні завдання. Від організації другого періоду позаурочного часу під кінець дня, а саме після виконання домашніх завдань, залежить рівень відновлення працездатності дитячого організму. Дуже важливо, щоб час, вільний від виконання домашніх завдань, розподілявся з користю та було цікаво і весело.

Не потрібно забувати і про спортивно-оздоровче заняття. Зміст спортивного заняття потрібно розуміти як нероздільне поєднання високої рухової активності школярів та повідомлення їм теорії. Високої рухової активності дітей можна добитися за допомогою різноманітних ігор та комплексу фізичних вправ.

Теоретичні відомості ж подаються у формі бесіди.

Наприклад, протягом всього тижня в групі продовженого дня кожен день проводяться тематичні заняття. Також проводяться бесіди про шкідливі звички, правильне харчування, режим дня та ін.. («Овочі та фрукти на нашому столі», «В людині все має бути прекрасним», «Спорту завжди є місце в житті»). На заняттях покращуються знання про природні явища, тварин та рослин. (Бесіди: «День захисту птахів», «Бережи природу», «Подбаємо про тих, хто поруч»). Завжди перед екскурсіями та канікулами проводиться інструктаж з техніки безпеки, бесіди про правила дорожнього руху, про правила поведінки на вулиці і вдома(«Мої права і обов'язки», «Я і річка», «Правила переходу дороги на перехресті»).

Також на заняттях діти можуть грати у настільні ігри (шашки, шахи, доміно та ін.). Наприклад, гра в шахи виховує цінні якості характеру, а також

розвиває пам'ять і увагу.

Шахи - дуже зручна модель розвитку логічного мислення. Використання гри в шахи вносить новизну в навчання і привчає дітей до побудови логічних ланцюжків. Таку ж роль виконує гра в шашки.

Розглядаючи деякі шашкові завдання в спрощеному вигляді, учень бачить логіку, єдність розв'язку (або різні варіанти), освоює метод аналогій і побудови логічних ланцюжків.

На заняттях також потрібно привчати дітей до ввічливості та поваги один до одного. («Про поведінку в школі», «Поважай старших!», «Якщо ви чемні» ...). Велика увага на заняттях приділяється правилам поведінки вдома, на вулиці та в громадських місцях. («Ти і твоя сім'я», «Правила поведінки з незнайомими людьми», «Про поведінку з членами сім'ї», «Правила поведінки з друзями»).

Перед днем міста проводяться заняття «Люби і знай своє місто». Ці заняття дуже корисні для дітей. Чернівці-це маленький Париж, звичайно, знати про наше місто все просто неможливо, але перевірити та покращити свої знання про місто просто необхідно.

Багато цікавих сторінок історії відображено в назвах вулиць та площ. З метою покращення знань проводяться тематичні заняття («Моя вулиця», «Чому так називається твоє місто» ...). Не можна залишити без уваги і цікаві культурні місця («Бесіда про театр ім. О. Кобилянської», «Бесіда про Ляльковий театр» та ін...). Ці заняття можуть виховати любов та дбайливе ставлення до власного міста.

На заняттях «Вмілі ручки» хлопці та дівчата можуть зробити різні вироби своїми руками. На цих заняттях проводяться бесіди які стосуються теми з метою заохочення учнів до фізичної праці.

На таких заняттях діти мають можливість працювати з різними матеріалами: папером, природним матеріалом(листя, сірниками та ін.), пластиліном. Такі заняття позитивно впливають на розвиток молодших школярів. Вони допомагають краще розвинути фантазію і розкрити творчість,

конструктивне мислення і кмітливість, розширюють досвід гри, допомагають краще вивчити та сприйняти навколишній світ, покращити вміння спілкуватися один з одним.

На заняттях «У світі казок» потрібно не тільки читати різні твори, а й аналізувати їх.

У групі продовженого дня вся навчальна і позакласна робота має відбуватися згідно плану та під безпосереднім керівництвом вихователя.

У групі більш ефективно вирішуються освітні та виховні завдання: покращення знань учнів, можливість розвитку творчих здібностей, залучення дітей до суспільно-корисної роботи та виховання колективізму та вміння допомагати іншим.

Безпосереднім учасником освітнього процесу в позаурочний час школярів є вихователь ГПД, тому багато залежить саме від його роботи.

Задачами групи продовженого є:

- організація виконання домашніх завдань школярами;
- організація дозвілля;
- розвиток інтересів та вмінь учнів, допитливості і кмітливості, ініціативності;
- організація заходів, які включають в себе здоров'язбережувальні технології.

Отже, дозвілля - це певна частина вільного часу, що використовується для задоволення власних фізичних, духовних і соціальних потреб. При організації дозвілля саме в ГПД вільний час від навчання, потрібно планувати та організовувати розумно та цікаво.

Наприклад, потрібно зацікавити учнів якоюсь справою, щоб вони мали можливість реалізувати свої можливості і проявити себе.

Також різними мають бути і види діяльності – це можуть бути ігри, розваги, творчість у всіх його проявах, вікторини, тематичні бесіди, конкурси і т. д. У роботі вихователя ГПД немає чітко окреслених меж, тому при правильній організації роботи групи можна добитися значних результатів у

навчанні та розвитку творчості молодших школярів, але досягнути цих результатів неможливо без активної підтримки та участі вихователя.

Потрібно під час занять пам'ятати й про здоров'язберігаючі технології, а саме враховувати показники здоров'я учнів і в роботі використовувати: фізкультпаузи, зміну положення тіла (при роботі сидячи), тематичне обговорення, зміну виду діяльності для профілактики перенавантажень, створення в групі комфортного мікроклімату.

Теоретично це виконати нескладно, але на практиці можна зіткнутися з певними проблемами:

- втомлені після уроків та занять додатково у школярів залишається мало сил займатися творчістю;
- вікові особливості (9-11 років): спонтанність, дратівливість, образливість, які супроводжуються підвищеною рухливістю з подальшою втомою, різкий перехід з одного стану до іншого несприятливо впливають на створення комфортних умов в групі;
- просторове мислення, самоаналіз та логіка знаходяться в процесі розвитку, тому дитина молодшого шкільного віку ще не може створити серйозний проект, може несподівано змінити вид діяльності, відмовитися доробляти розпочату роботу, або й відмовитися виконувати якусь роботу (змушувати вихователя не має право).

Та все це відноситься до об'єктивних труднощів, на які вихователь вплинути не може, а може тільки враховувати в своїй роботі і пристосовуватися. Суб'єктивні труднощі, пов'язані із взаємодією «учитель - учень» вирішуються в індивідуальному порядку в процесі роботи.

Отже, діти в ГПД не повинні бути самі по собі, їх вільний час (дозвілля) повинен бути наповнений навчальним змістом.

Організація творчої дозвіллевої діяльності в ГПД будується на основних вимогах:

- орієнтація на всіх і на кожну дитину зокрема.
- зміст дозвілля має бути цікавий для всіх учнів;

- розвиток творчого потенціалу, свобода дій;
- єдність форми і змісту,
- створення умов які сприятимуть розвитку творчості учнів;
- розвиток неформального спілкування, взаємодії, співпраці;
- врахування здоров'язберезувальних технологій ;

Дозвіллева діяльність досить емоційна. Вона може викликати різні емоції та форми поведінки: захоплення, стан ефекту, переживання, образу та ін.

Дитина не буде виконувати певні завдання або грати в ті чи інші ігри якщо їй нецікаво. Тому потрібно для дітей придумувати весь час щось цікаве, мотивувати її, сприяти прояву інтересу або ж створювати інший інтерес.

При підготовці дозвілля потрібно дотримуватися такого плану:

1. Назва;
2. Мета;
3. Аудиторія (вік, кількість учнів);
4. Тривалість;
5. Місце проведення;
6. Які види і форми діяльності включає дозвілля;
7. Хід роботи;
8. Короткий опис змісту;
9. Умови вдалості проведення дозвілля.

Як організувати роботу в групі продовженого дня так, щоб було цікаво і захоплююче? Відповідь може бути такою - «заразити творчістю», що і може стати метою роботи.

Наприклад, розглядаючи метод проектів Дьюї, як спосіб вирішення проблеми зайнятості на дозвіллі. «Ми можемо керувати дитячою діяльністю в певному напрямку, таким чином, щоб привести її до розумної мети, яка стоїть в кінці шляху, по якому ми ідемо» Дж. Дьюї (1859 - 1952), американський філософ-прагматик, психолог і педагог, який є основоположником «методу проектів» в світовій педагогіці.

Важливим принципом освіти Дьюї вважав орієнтованість на потреби кожного учня окремо, дозволяючи йому з більшою повнотою розкрити всі свої можливості. Тобто, в основі творчого та виховного процесу повинні бути інтереси дитини, дотримуючись яких можна направляти його творчу діяльність в правильне русло.

Для підтримки роботи системи проектів на практиці слід врахувати, що будь-яка діяльність з дітьми повинна відповідати їхнім інтересам та потребам.

Будь-які дії дитина повинна сама спланувати та виконати, проаналізувати і оцінити. І відповідного школяр повинен розуміти, навіщо він виконав ту чи іншу дію.

Учитель тут є консультантом та помічником в організації власної діяльності дитини - вчитель вчить його, як «вміти допомогти собі».

Найбільш часто використовуваними методами організації дозвілля в групі продовженого дня є: метод гри, ігрового тренінгу; метод театралізації; метод змагальності; метод рівноправності - спільна діяльність дітей і дорослих, Ми можемо керувати дитячою діяльністю, задаючи їй роботу в певному напрямку «на рівних» у всьому; метод імпровізації.

Одним з перших заходів є знайомство у формі гри.

Мета такої гри - в легкій ігровій формі познайомити дітей одне з одним, сформувані бажання відвідувати групу і підготувати їх до подальшої спільної роботи.

Вихователі групи продовженого дня можуть також організувати майстер-класи (малювання, декупаж та інші).

Так само можна впроваджувати й масові свята. Участь у них можуть брати не тільки діти, а й їхні батьки.

Висновки до 1 розділу

Група продовженого дня – це одна із форм виховання школярів та допомоги в організації найкращих умов для їхнього відпочинку, виховання та

навчання, навчально-виховна робота в позаурочний час.

Групи продовженого дня з'явилися досить давно, але вони весь час змінювалися, підлаштовувалися під потреби суспільства і функціонують саме в такому вигляді, як зараз, відносно недавно.

Слід зауважити, що групи продовженого дня функціонують і в інших країнах, але з певними особливостями.

Що ж стосується вихователя, то він виконує відповідальні завдання та обов'язки. Слід зауважити, що робота вихователя групи продовженого дня полягає не тільки у 6-ти годинному проведенні часу з дітьми, а й у роботі з певними документами, які регулюють його діяльність. Перш за все вихователь має дотримуватися посадової інструкції, режиму роботи, різних законів та постанов, що регулюють його роботу. При проведенні занять не варто відхилятися від календарно-тематичного планування та плану роботи на день, потрібно готувати конспекти занять та правильно і вчасно заповнювати журнал групи продовженого дня. При потребі проводити інструктажі з ОБЖ і фіксувати їх у журналі з техніки безпеки та життєдіяльності.

Що ж стосується дозвілля, то воно є однією із сфер соціалізації, адже дає можливість дитині – спілкуватися із своїми ровесниками, краще пізнати світ, духовно розвиватися, здобувати освіту, відновити після занять психофізичні сили. Питання проведення дозвілля для дітей під час їх перебування у ГПД є досить складним та суперечливим.

Великий обсяг неправильно організованого вільного часу і невміння правильно ним розпорядитися часто призводить до формування у дітей антигромадської моделі поведінки. Правильна організація дозвіллєвої діяльності заслуговує уваги через те, що проводячи своє дозвілля цікаво та з користю людина не тільки розвиває свою особистість, а й сприяє підвищенню дозвільної кваліфікації людей, що її оточують. Форми проведення дозвілля, безумовно, залежать від вікових особливостей дітей.

Дозвілля серйозно впливає на всі сфери життєдіяльності особистості.

Дозвілля формує у дитини відчуття цінності власної особистості. Тут

вона може позбутися звички діяти з підказкою.

Дозвілля сприяє творчому розвитку дитини, її інтересів, покращує знання в тому темпі і обсязі, які відповідають його індивідуальним здібностям. Найкраще самовиразитися можна у вільний час, тобто в той час, який використовується для збереження, відновлення і розвитку фізичного та духовного здоров'я людини, покращення інтелектуальних здібностей.

РОЗДІЛ 2. ОСОБЛИВОСТІ ДОЗВІЛЛЕВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ У ГРУПІ ПРОДОВЖЕНОГО ДНЯ

2.1. Специфіка організації дозвіллевої діяльності в режимі роботи групи продовженого дня

«Ми такими не були» — часто можна почути від дорослих, коли вони спостерігають за дітьми. Дійсно, сучасні діти це зовсім інше покоління, яке сильно відрізняється від попередніх. В чому ж така суттєва різниця? У чому полягає конфлікт поколінь? Як зацікавити сучасних дітей?

Потрібно пам'ятати, що завжди сучасні діти були предметом досліджень соціологів; скарг та суперечок між педагогами та батьками.

Кажуть, що голова в сучасних дітей як комп'ютер, вони гіперактивні та непосидючі. А дехто вважає, що у сучасних дітей взагалі немає дитинства.

Сучасні діти - це діти інформаційного століття, інформаційного типу розвитку суспільства. Перед нами зараз дитина 21 століття, яка серйозно відрізняється не тільки від тої «дитини», яку описували Коменський, Ушинський, Пирогов, Корчак та інші відомі педагоги та науковці, але навіть суттєво відрізняється і від дитини 90-х років 20 століття. Вчені констатують: Дитина стала іншою!

З однієї сторони, вони демонструють унікальні вміння, швидко засвоюють інформацію, «на ти» із сучасними гаджетами. А з іншої сторони, останнім часом суттєво збільшилася кількість дітей з ослабленим здоров'ям, уповільненим розвитком відділів мозку, з порушеною концентрацією уваги або гіперактивністю, з порушеннями у емоційно-вольовій сфері.

Їх називають по-різному, хоча офіційного терміну на позначення сучасних дітей немає:

- «Діти нового тисячоліття» - діти, які мають незвичайні психічні можливості;
- «Діти світла» - діти з іншим світоглядом, який відрізняється від

звичного;

- «Обдаровані діти» - їхній рівень розвитку вищий за середній;
- в США їх називають - «Діти Індиго». Це визначення популярне і у нашій країні.

Одна з основних особливостей сучасного покоління: залежність від техніки. Вони не можуть уявити своє життя без різноманітних гаджетів і це є нормою, бо вони живуть в епоху інформаційного буму. Ось це і робить їх іншими:

1. Вони більш ерудовані і багато знають про навколишній світ, тоді як у дітей минулих поколінь була більше розвинена фантазія.
2. Вони не хочуть напружувати свій мозок, адже є безліч різних пристроїв, які роблять це за них.
3. Сучасні діти досить погано орієнтуються в просторі, адже мало виходять на прогулянки
4. Їм важко налагоджувати спілкування, вступати в контакт. Якщо дитина багато часу проводить за комп'ютером, то в неї є деякі проблеми з комунікацією, але це не говорить про те, що вона не навчиться спілкуватися. Дитина просто зробить це трохи пізніше, коли це стане нагальною потребою.
5. У них є проблеми з вирішенням конфліктів. Адже у дворі посварившись із другом, і потрібно було йти миритися. В Інтернеті ж необхідності в цьому немає, можна просто не відповідати на певні повідомлення, перейти на другу сторінку. І в результаті немає навичок ні миритися, ні йти на компроміс, ні співпрацювати, ні розмовляти, ні пояснювати.
6. Вони сором'язливі. Подолати цей комплекс, може лише живе спілкування.
7. У них є деякі проблеми з емоційністю, її не вистачає.
8. Зараз в розвитку дітей робиться акцент на розвиток пам'яті, а не на словесного-логічне і абстрактне мислення.
9. Сучасні діти не вміють грати у звичайні ігри. Тут дві причини. По-

перше, сучасні іграшки та ігри, в яких передбачено все і нічого додумувати. За дітей все зроблено. По-друге, в основному сучасні діти не мають тієї радості, яка була у попередніх поколінь: двору та вуличних ігор. Дворова гра, як культурний феномен, практично зникла.

Але поряд з цим, нове покоління:

1. Розумніше, вони знають більше за своїх батьків, легко сприймають інформацію, у них швидка реакція, краще розвинена увага.
2. Ці діти талановитіші. У них більше можливостей для розвитку здібностей. Сучасний світ - це світ індивідуальностей, і у цих дітей для їх розвитку є все, про що тільки могли мріяти діти минулих поколінь.
3. Сучасні діти мають інший тип свідомості і потребують сучасного підходу у вихованні та навчанні.

Саме концепція НУШ, тобто навчання по-новому, передбачає використання нових підходів для навчання та виховання. Під час дозвілля діти мають багато рухатися, розвивати свою творчість, ігри мають бути цікавими та сучасними, можна робити різні експерименти.

Та все ж на практиці не все так однозначно, виникає багато проблем. Тому «молодому» та недосвідченому вихователю треба бути готовому до того, що спочатку може бути складно.

Перш за все варто знайти з дітьми спільну мову, спробувати їх зрозуміти, бути з ними «на одній хвилі». Потрібно прагнути створити комфортні умови для роботи ГПД. Найважливіше це куточки для різних потреб (відпочинку, усамітнення, читання, ігор та ін.). На жаль, матеріальна база шкіл не завжди може задовольнити потреби, потрібно бути готовим до цього та вміти виходити з того, що є.

Одним з помічників вихователя є комп'ютер та мультимедійна дошка. Так можна демонструвати різні мультфільми та ролики, виконувати цікаві завдання, фізкультхвилинки, грати в ігри.

Зважаючи на різні типи дітей все ж дуже важко підібрати вид діяльності яким би хотіли займатися всі під час дозвілля. Як показує практика, зазвичай є

кілька дітей які категорично відмовляються виконувати певні дії, тому їм пропонується обрати тактику спостерігача і якщо дитина все ж передумає, то зможе долучитися до всіх діток.

Що стосується гри, то тут також все аналогічно. Класичні ігри не завжди цікаві всім, тому є два варіанти: або переробити і зробити цікавішими ці ігри, або просто використати більш сучасні ігри. Граючи вже у гру не варто її переривати, бо продовжити буде дуже складно через те, що за час перерви діти втратять до неї інтерес.

Цікавим є те, що сучасним дітям досить цікаво гратися підручними матеріалами, а саме перетворити такі матеріали у іграшки (за допомогою сили думки), наприклад: палку на меч, камінь на частину будинку та ін.

Літотерапія (від гр. літос – камінь, терапія – лікування) - це один з видів нетрадиційної медицини який може бути використаний під час дозвілля у групі продовженого дня.

Так як каміння є одним із найдоступніших матеріалів, то його можна використати для сенсорного розвитку дитини. Цей матеріал для гри валяється просто під ногами. Треба просто його зібрати та трішки пофантазувати.

Наприклад, збирати та сортувати каміння можна за схожістю або навпаки. За допомогою зібраного каміння можна вчитися, а саме викладати різні фігури, цифри, букви; викладати в різній послідовності, грати в «Хрестики-нулики».

Для того, щоб краще пізнавати світ, дитині необхідні нові відчуття. Використати камінчики, можна так:

- Ходити босоніж по ньому;
- Викладати «доріжки»;
- Зробити тактильний мішечок з різними речами, серед яких по дотику потрібно знайти камінчики;
- Стукати камінчиками один по іншому, по пластику, дереву та ін. для виявлення та визначення звуку
- Кидати камінчики у воду щоб дослідити його взаємодію з водою.

Дітям також подобається малювання на плоскому камінні як крейдою, так і фарбами.

Опанувавши та використавши на практиці цю нескладну науку можна побачити позитивні зміни у фізичному та психоемоційному стані дитини.

Тому просто необхідно впроваджувати різні новинки, використовувати у своїй роботі різноманітні методи та техніки, весь час підвищувати свою кваліфікацію.

Сучасні діти не мають почуття провини, не хочуть щоб їх заставляли щось робити, вони не сприймають нотації, покарання та інші загальноприйняті методи виховання і дисципліни, якими користуються педагоги і батьки.

Вони не завжди поведуться добре. Серед них є особливі діти, але кожному з них потрібно надати шанс отримати від нас ті поради, які будуть їх заохочувати.

Діти разом з вихователем повинні розширювати свій кругозір і переживати моменти натхнення, проводити спільне дозвілля. Тому, коли вимагається від малюка вимкнути гаджет, задумайтесь над тим, а що ви пропонуєте натомість, чи буде це дитині цікаво.

Дітей часто порівнюють з дзеркалом. Вони відображають любов, але не починають любити першими (до 10 років), якщо їх обдаровувати любов'ю, вони її повертають. Якщо їм нічого не дається, то їм нічого і повертати. Вони приходять в наш світ досконалими - потрапляють в наш недосконалий світ і пристосовуються до нього. «Усередині» вони інтуїтивно знають, що добре і правильно. «Ззовні» вони помічають все, що тільки є в нашому світі помилкового і поганого. Діти в усі часи залишаються дітьми і нічого не зміниться. Діти ростуть в будь-яких умовах і завжди згадують про дитинство як найщасливішу пору життя. Просто у сучасних дітей – сучасне дитинство.

Пандемія внесла певні зміни у життя людей, це торкнулося і освіти. «Дистанційка» - слово яке лякає усіх. Якщо ж для студентів та старших школярів серйозних проблем не виникає, то молодших учнів вчити через монітор досить складно.

Організувати заняття у ГПД для школярів онлайн також непросте завдання.

Головне завдання вихователя під час дистанційного навчання — це створення атмосфери взаєморозуміння, взаємодопомоги, поваги та любові; самореалізація кожної дитини в умовах обмеженої можливості звертатися до вихователя безпосередньо.

Дуже важливо у цей час допомогти батькам організувати найсприятливіші умови для навчання та відпочинку молодших школярів, акцентуючи увагу на збереженні достатньої працездатності, раціонального використання часу, дотримання правильного режиму навчальної діяльності. Формувати у дітей: дисциплінованість, охайність, організованість, самоконтроль.

Спонукаючи батьків так побудувати спілкування зі своїми дітьми, щоб воно сприяло формуванню наполегливості й організованості в ігровій, трудовій, художньо-продуктивній та навчальній діяльності. Підказати, як краще встановити стосунки реальної взаємодопомоги, координації дій, розподілу обов'язків (Воротникова, 2020).

Заняття ж можуть проводитися у двох режимах:

Синхронний – це коли зв'язок між суб'єктами навчання відбувається в реальному часі за допомогою різних платформ (Zoom, Google Meet, Microsoft Teams та ін.). Цей режим наближений до реальності.

Асинхронний режим – це коли зв'язок між суб'єктами навчання відбувається із затримкою в часі використовувати для цього можна різні платформи (Google Classroom), соціальні мережі, електронну пошту. Цей режим є більш зручним, але не завжди доцільний.

Організувати дозвілєву діяльність у групі продовженого дня дистанційно складно, але все ж можна.

У синхронному режимі можна проводити різні заняття, ігри, віртуальні подорожі та багато чого цікавого.

В асинхронному режиму вихователь може надсилати учням

різноманітні відео, казки, мультфільми, фізичні вправи, віртуальні екскурсії, різні завдання та ін..

Також можна задавати дітям практичні завдання з фото та відео звітом:

1. Щось приготувати самостійно, навіть приготування найпростішої яєчні розвиває дрібну моторику рук, фантазію, навички які стануть у пригоді.
2. Створити домашній театр. Героями можуть стати підручні матеріали.
3. Зняти відеоролик на певну тему. Тут потрібно використати фантазію.
4. Хенд-мейд. Саме у вільний час можна зробити різні речі. В пригоді стануть майстер-класи із просторів інтернету.
5. Зробити листівку до певного свята. Це творче завдання, яке вимагає деяких вмінь. Та все ж результат сподобається всім.
6. Зайнятися городництвом. Можна просто доглядати за вазонами, а можна висадити в горщик на підвіконні різні рослини та стежити за ними.
7. Вивчити танець (руханку). Це завдання зацікавить багатьох учнів. Жвавий рух суттєво покращить фізичний та емоційний стан дітей.
8. Віртуальні подорожі. Після їх завершення потрібно записати свої враження.
9. Пограти з родиною у настільні ігри. Під час такого дозвілля у дитини розвивається дрібна моторика, піднімається самооцінка, формується навички імпровізації, уміння прорахувати власні та кроки суперника вперед, розробляти власні стратегії. Під час гри мозок дитини завантажений важливою інформацією: правилами, навчанням, оформленням ігрового простору.

Вихователь групи продовженого дня під час дистанційного навчання залишається порадиником, помічником, консультантом як для дітей, так і батьків. Його допомога безцінна.

2.2 Зміст прогулянок в структурі дозвілєвої діяльності

Прогулянка – це педагогічно організована форма активного відпочинку дітей. Перш за все вона розв’язує завдання відновлення розумової працездатності, а також розширення світогляду дітей, розвитку їх пізнавальних здібностей, формування навичок моральних взаємин. [Ротфорт, 2012, с.7]

Для групи продовженого прогулянка є невід’ємною складовою режиму роботи групи. На прогулянці школярі мають перебувати неменше однієї години на день. Вид та тема прогулянки кожного дня інша, вона визначається згідно календарного планування.

Потрібно пам’ятати, що прогулянка – це, перш за все, руху у певному напрямку та з визначеною метою. Дивлячись саме на мету, настрій та умови групи продовженого дня під час проведення прогулянки можна робити певні паузи для відпочинку, зосередженні уваги на певних об’єктах або для гри. Також діти на прогулянці повинні дотримуватися правил поведінки та весь час знаходитися у вихователя на очах.

Прогулянка має на меті розвинути любов до праці; мати пізнавальний та виховний характер; забезпечити спілкування, як між вихованцями групи, так і з вихователем; навчити дитину дотримуватися загальноприйнятих норм та правил поведінки.

Прогулянка проводиться за таких умов:

- фізичні навантаження мають відповідати віковим та фізичним особливостям школярів;
- різними за своєю формою та змістом повинні бути і рухи;
- заняття мають бути різноманітними та емоційно насиченими, відповідати календарно-тематичному плануванню.

Незважаючи на пору року і погоду на вулиці прогулянки найчастіше проводяться на шкільному спортивному майданчику, адже це одне із найзручніших місць. Та все ж потрібно пам’ятати і про інші місця, наприклад для прогулянки «Стоїть красуня серед гаю, білокора і струнка» можна використати прилеглий парк, ліс або сквер; а от на вулиці або на дорозі можна

провести прогулянку «Правила дорожнього руху». Потрібно не забувати, що місце прогулянки повинно відповідати темі прогулянки.

Для того, щоб прогулянка була цікавою та відповідала змісту треба пам'ятати про:

- різноманітність;
- врахування фізичних навантажень;
- обов'язковість чергування різних видів діяльності.

Щоб прогулянка дала хороший результат вихователю групи продовженого дня потрібно до неї ретельно готуватися, враховуючи всі деталі та особливості школярів. Прогулянки відрізняються метою, обладнанням, методикою та змістом проведення. Також все може коригуватися відповідно до погодних умов та пори року. Наприклад, у гарний, погодній та теплий день час прогулянки відповідно можна збільшити, що не скажеш про зимовий час чи про дощову погоду, коли час відведений на перебування дітей на вулиці необхідно зменшити. Під час прогулянки вихователь повинен стежити за самопочуттям учнів, ні в якому разі не можна, щоб діти перевтомлювалися. Прогулянка має бути корисною, а не шкодити дитині.

Важливим етапом прогулянки є безпосередня підготовка до неї, яка складається з таких етапів:

1. Обрання виду прогулянки.
2. Визначення її мети.
3. Вибір місця прогулянки.
4. Розрахувати час який потрібен для прогулянки.
5. Підібрати відповідні завдання.
6. Визначити види діяльності.
7. Скласти відповідний конспект прогулянки (Ротфорд, 2012)

Потрібно дотримуватися і вимог до організації прогулянки.

1. Щоб взуття та одяг були відповідними до погодних умов необхідно заздалегідь повідомляти про прогулянку.
2. Розказати учням про мету та завдання прогулянки.

3. Повідомити про місце проведення заняття.
4. Призначити помічників серед школярів
5. Провести відповідний інструктаж з техніки безпеки та нагадати школярам про правила поведінки.

Структура прогулянки виглядає так:

1. Організаційні моменти, а саме підготовка дітей до прогулянки: потрібно стежити щоб дитина вділася відповідно до погоди та перевзулася у взуття в якому ходить на вулиці; важливим моментом є й інструктаж діток про тему, місце та час який відведений на проведення прогулянки. Він має бути коротким та зрозумілим для усіх діток. Його можна проводити, як у приміщенні, так і на подвір'ї школи.

2. Сама прогулянка повинна відповідати темі та меті. Не варто відходити від попередньо визначеного плану. Прогулянка в своїй структурі має містити бесіди, різні завдання та вправи. Вихователь зобов'язаний стежити як за фізичним, так і за психологічним самопочуттям школярів

3. Одним з основних етапів є й підбиття підсумків проведеної прогулянки, що дасть можливість зрозуміти що дала нам ця прогулянка.

4. Заключним моментом прогулянки є організоване повернення до класу, до якого входить: миття рук, переодягання та перевзування дітей.

Досить часто термін «прогулянка» плутають з такими термінами, як «екскурсія», «гра», «заняття спортом чи працею». Це спричинене тим, що на практиці прогулянку досить часто поєднують і з іншими видами діяльності на свіжому повітрі.

Види прогулянок.

Є безліч видів прогулянок, які дозволяють урізноманітнювати їх проведення під час дозвільної діяльності ГПД. Види прогулянок відрізняються своєю метою та правилами.

За своєю спрямованістю прогулянки у групі продовженого дня поділяються на оздоровчі – це тоді, коли учні виконують різні фізичні вправи,

руханки, грають у ігри; та пізнавальні – це тоді, коли прогулянка схожа на екскурсію.

Види прогулянок (основні)

- 1) оздоровчо-виховні;
- 2) пізнавально-виховні.

Про мету прогулянки говорить перша частина назви виду прогулянки, що є основним та визначає її зміст. Друга частинна назви наголошує на керівній ролі вихователя, який є організатором прогулянок.

До оздоровчо-виховних прогулянок відносять: маршрутні, вільні, поставні, темпові, спортивні та ігрові.

Метою таких прогулянок є: забезпечення рухової активності школярів, відновлення фізичних сил учнів: організація цікавого відпочинку для своїх вихованців; розвиток розумових здібностей, спостережливості та уваги школярів; знайомство з різними видами ігор; покращення вміння дітей краще орієнтуватися у просторі.

Під час проведення прогулянок у вигляді гри певний час виділяється на пошукову роботу, виконання певних завдань та змагання між учнями. Відповідно ігрові прогулянки поділяються на: цільові, змагальні, слідопитні, пошукові.

Різними видами спорту (футболом, баскетболом, волейболом) діти можуть займатися під час спортивної прогулянки. Також під час цієї прогулянки учні можуть відпрацьовувати потрібні рухові навички або кататися на санах, лижах.

На відміну від спортивних та ігрових прогулянок, поставні прогулянки мають на меті виробити правильну поставу та ходу в учнів. Поставні прогулянки мають на меті навчити дітей розслабляти свої м'язи. Ці вміння потрібні через те, що через стрес, емоційне напруження, хвилювання деякі групи м'язів надмірно напружуються і дитина не в змозі керувати цим процесом. На цій прогулянці вихованці грають в різні ігри та виконують різноманітні вправи на розслаблення м'язів.

Під час темпових прогулянок у дітей виробляється певний темп ходьби, та можливість ним керувати, пришвидшуватися чи сповільнюватися. За час темпової прогулянки вихователю можна провести тільки одне спостереження, одну бесіду або одну гру.

Що ж стосується вільних прогулянок, то вони досить схожі до темпових, адже вони також проводяться за короткий час. Особливістю таких прогулянок є те, що діти мають можливість самостійно обрати тему, мету, завдання і місце прогулянки. Тут виникає й проблема, так як вплив вихователя мінімальний, то діти не завжди в змозі дійти порозуміння і вибрати ту прогулянку, яка б підходила всім. Використовувати у своїй практиці такі прогулянки треба дуже обережно та досить рідко, бо часте їх використання може призвести до безкорисливої трати часу.

Суть маршрутних прогулянок полягає в маршрутному русі, який треба весь час змінювати. Маршрут руху вибирають діти, він може бути, як коротким, так і довгим. Метою таких прогулянок є вивчення свого мікрорайону та кращого орієнтування дітей у просторі. Якщо певний маршрут діти вже вивчили, то для такої прогулянки наступного разу вихователь вибирає новий маршрут.

Пізнавально-виховні прогулянки мають такий вплив на школярів: дозволяють відпочити як фізично, так і морально; розвивають спостережливість у дітей, яка просто необхідна як для навчання, так і для повсякденного життя; збагачують багаж знань школярів про все, що їх оточує; розвивають цікавість дітей до отримання нових знань та вмінь, привчають учнів звертати увагу на думку друга. Під час пауз можна використати ігри які мають розважальний характер.

Метою цих прогулянок є відновлення сил, які потрібні для розумової діяльності; розвиток пізнавальних інтересів до всього; розширення дитячого світогляду; покращення психологічного клімату у колективі, розуміння поняття «дисципліна».

Ці прогулянки сприяють розвитку у дітей спостережливості, уважності та допитливості завдяки спілкуванню з однолітками та вихователем. Спостерігати діти можуть за будь-чим, що їх зацікавило без серйозної допомоги дорослого.

Прогулянки до парку, скверу, лісу належать до ознайомлювальних прогулянок. Під час цих прогулянок діти краще знайомляться як з природою, так із природніми явищами що нас оточують, але які ми рідко помічаємо. На таких прогулянках можна спостерігати, як за щоденними змінами в природі (дощова чи сонячна погода, тепло чи холодно, вітряно чи спокійно), так і за сезонними (опадання листя з дерев, перший сніг, переліт птахів, значне зниження температури повітря, поява перших квітів, дозрівання плодів, танення льоду).

Знання, які діти отримують на уроках я досліджую світ на прогулянці практично підтверджуються, систематизуються та узагальнюються. Ці знання на програмних екскурсіях тільки покращуються.

Для того щоб ознайомлювальна прогулянка стала корисною та пізнавальною, перш за все визначають її маршрут, зміст та мету. Потрібно також врахувати особливості місцевості та всі цікаві місця де буде проходити прогулянка.

Луки, річки, поля, водоспади, лісопарки також можуть стати місцями прогулянки.

Спостереження за рослинним та тваринним світом, трудовою діяльністю людей; різноманітні ігри; колекціонування різного матеріалу відбувається під час підготовки до ознайомлювальної прогулянки.

Теми прогулянок: «Подорож до річки», «Подорож до країни комах», «Нехай лунає спів пташиний», «Сезонні зміни у природі», «Лікарські рослини нашого краю», «Царство весняних квітів», «Секрети зимової казки», «Щедра осінь».

Демонстраційна прогулянка за своїм виглядом нагадує звичайну екскурсію. Під час її проведення вихователь весь час коментує побачене,

звертає увагу на деталі, старається нічого не випустити зі свого поля зору. На завершення такої прогулянки дітям повідомляються додаткові дані та проводиться бесіда.

Що ж стосується оглядових прогулянок, то вони досить складні та поділяються на видові, об'єктові та панорамні. Інформаційний матеріал до цих прогулянок подається в узагальненому вигляді, що досить складний для сприймання.

Для панорамної прогулянки важливо обрати місце звідки відкривається вид на певну місцевість, це може бути прогулянка на певну гору. Звернути увагу дітей на певні деталі панорами можна під час видової прогулянки. Елементи деталізації також містяться у об'єктивній прогулянці, ці елементи підкреслюють складність спостережуваного явища. Ці прогулянки є досить короткими.

Шкалою засвоєння життєво необхідних правил поведінки є практикумні прогулянки.

Знання з туризму у вихователя стануть в нагоді у туристичних прогулянках. Ці прогулянки можна поділити на: орієнтирні, похідні та маршові.

Орієнтирна прогулянка забезпечує дітей вмінням орієнтуватися на місцевості та вибирати потрібні орієнтири.

Маршова прогулянка- це вироблення у дітей вмінь здійснювати рух у складі групи, дотримування певних правил, раціональне та економне використання своїх сил, вміння дотримуватися певного темпу та ритму руху, вироблення спостережливості за собою та товаришами, привчання до правильного відпочинку.

Під час похідної прогулянки вивчаються різні техніки переміщення в різних умовах, виробляється вміння долати різні перешкоди на своєму шляху, закріплення вмінь спостерігати за тим, що оточує дитину.

У проведенні таких прогулянок необхідно врахувати безліч деталей: безпека учнів під час проходження певного маршруту, наявність зупинок для

відпочинку та ігор, пізнавальних моментів, швидкість руху має підходити всім учням.

Такі прогулянки завжди насичені корисними та потрібними для життя знаннями. Також туристичні прогулянки просто необхідно розбавляти різними іграми.

Якщо ж прогулянка скорочена через несприятливі погодні умови, то просто необхідно пришвидшити швидкість руху або навіть частину шляху пробігти.

Також є й інші види прогулянок з різною метою.

Прогулянка-спостереження має на меті навчити дітей спостерігати за тваринним та рослинним світом, помічати різні зміни у природі, розрізняти різні явища живої та неживої природи.

Прогулянка-завдання – це доручення завдань різного змісту та значення. До прикладу, це може бути організація певного заходу та запрошення гостей на нього.

Прогулянка-практичне завдання має на меті виконання практичних завдань: виміряти відстань, визначити колір, розмір та особливості певного предмета та ін..

Знаходити різні предмети, збирати лікарські рослини, матеріал для гербарію можна під час прогулянки-пошуку.

Прогулянка похід здатна під час орієнтування на місцевості виховати та виробити такі вміння у дітей, як швидкість, спритність, уважність, дисципліну, витривалість.

На жаль, за годину відведену на прогулянку справжній похід організувати практично нереально та зробити певну кількість відкриттів, подолати певну відстань, пройти різні випробування, покращити вміння орієнтуватися на певній території все ж можна.

Прогулянка-фантазія в змозі викликати у дітей емоційне піднесення та зорганізувати творчу діяльність. На такій прогулянці можна створити різні

букети з підручних матеріалів або виготовити якийсь виріб, сплести вінок з квітів, щось намалювати або скласти розповідь.

Показати різні предмети, пам'ятки, місця; звернути увагу на рідкісні рослини, кущі, квіти, тварин та птахів можна під час проведення прогулянки-показу.

Прогулянка-практикум потрібна для закріплення: правил поведінки та правил дорожнього руху, кращого орієнтування у просторі, правил дорожнього руху та ін..

Метою прогулянки-розваги є покращення емоційного стану учнів, проведення веселих конкурсів та змагань, розгадування загадок, виконання пісень, жартів, фокусів.

Суспільствознавча прогулянка допоможе школярам краще познайомитися із професіями, розподілом громадської праці. В результаті цієї прогулянки у дитини формуються знання про значення людської праці, що будь-яка робота повинна цінитися та те, що потрібно свідомо вибирати майбутню професію.

Прогулянка-милування може прищепити особливу любов до прекрасного. Милуватися можна як картиною, так і веселкою або мором на вікні. Спілкування з природою має дуже позитивний вплив на дитину, дозволяє краще зрозуміти природні явища, допомагає заспокоїтися та «перезавантажитися». Та все ж ці прогулянки варто проводити рідко, щоб дітям не набридло. Для кращого ефекту слід поєднувати такі прогулянки з поетичним або музичним супроводом.

Прогулянка у природу є однією з найважливіших серед прогулянок. Ще з пелюшок треба прищеплювати дитині любов до природи та бережне ставлення до неї. Дитина має весь час відкривати для себе щось нове, навчитися милуватися прекрасним. Вихователь саме своїм прикладом має розвинути інтерес дитини до природи. Треба спробувати подивитися на навколишній світ очима дитини для досягнення кращих результатів прогулянки.

Розвинути у дитині життєрадісність, шанобливе ставлення до всього живого, співчуття та чутливість можна лише при правильному сприйнятті природи. Дитина яка любить природу не буде її нищити, а саме ламати гілки дерев, руйнувати пташині гнізда, забруднювати водойми, зривати квіти, галасувати на природі.

Спостереження є одним із основних способів краще пізнати природу. Лише спостережлива дитина може краще зрозуміти красу природи, яка допомагає розвинути художній смак, краще зрозуміти її.

Під час проведення прогулянок у групі продовженого дня вихователь може показувати дітям колективну працю, виховувати повагу до різних професій та розуміння їх.

Дж. Хассард зауважував, що незвичайні вправи або некваплива прогулянка, що проводиться не цілком звичайним чином, допомагають зосередити увагу дітей на багатьох сторонах світу живої природи.

Варто не забувати і про роль ігор під час проведення прогулянок, адже ігри – це рух, а рух – це життя.

2.3. Методика використання гри як важливого елементу дозвілльєвої діяльності в групі продовженого дня

Гра може зробити лінивого працьовитим, незнайка – знайкою, байдужого – захопленим, невмілого – майстром (Голянич, прогулянки...)

Гра є одним із найважливіших засобів виховання молодших школярів у групі продовженого дня. Через гру дитина дізнається багато чого нового, пізнає світ, налагоджує мовленнєвий контакт з однолітками, виконує певні дії, розвивається.

Жива гра є для дитини є життям, яке проходить весело та цікаво.

В. Сухомлинський писав: “В грі розкривається перед дітьми світ, розкриваються творчі можливості особистості. Без гри немає і не може бути повноцінного розумового розвитку. Гра – величезне світле вікно, через яке в

духовний світ дитини вливається життєдайний потік уявлень, понять про навколишній світ. Гра – це іскра, що запалює вогник допитливості і любові до знань (Сухомлинський, 1977, с.95)

К. Д. Ушинський вважав, що у змісті гри є всі доступні форми навчання. Саме під час гри діти вчаться писати, читати, рахувати, малювати, розрізняти кольори, спілкуватися з іншими дітками, виробляються навички самостійно виконувати певні дії.

«Вільним вираженням душевних та фізичних сил дитини» так називав дитячі ігри відомий лікар Є. Покровський. Через гру дитина в змозі зобразити те, що бачить у своїй родині, показати своє ставлення до всього, що її оточує, відтворити свій внутрішній стан.

Н. Анікеєва в книзі „Виховання грою” говорить про те, що основні виховні функції гри забезпечують створення мажорного, оптимістичного стилю в колективі; ефективність впливу на особистість; зняття нервового навантаження; сприяння розвитку творчості в учнів.

Гра дає можливість дитині краще розвинути як розумові, так і творчі здібності, покращити фізичний стан, виробити у дитині навички винахідливості, кмітливості. У ході гри у дитини покращується настрій, тіло стає більш гнучким, руки – міцнішими, виявляється любов до праці та спостережливість.

Через гру вихователь може вплинути на психологічний клімат у групі, здружити дітей. Також гра може допомогти непомітно розв'язати певний конфлікт.

Що ж стосується класифікації ігор, то це питання досить проблематичне.

Поділ за елементами гри зображений у додатку Д.

А от наприклад, О. С. Газман, учений та педагог, ігри розділив на такі типи:

1. Рухливі ігри – один з основних засобів фізичного виховання школярів. Щоб досягти поставленої цілі весь час потрібно рухатися, не розслаблятися.

Під час таких ігор можна використовувати найрізноманітніші рухи які тільки зможе виконати дитина. Це може бути як біг, так і ходьба; боротьба; стрибки як у висоту, так і довжину; вправи з різним спортивним інвентарем (кеглями, м'ячем, скакалкою та ін.); лазіння по канату, турніках; кидання та передача предметів.

Особливою ознакою таких ігор є необмеженість у використанні різних рухів, багатий їх вибір для того, щоб краще проявити в учнях творчість та ініціативність. Також такі ігри характеризуються сильно вираженим емоціональним характером. Тільки в грі дитина здатна не помітити фізичне та розумове навантаження які потрібні для перемоги і отримати від них задоволення та хороші емоції.

Вчені та практики вважають, що творчий, колективний та змагальний характер являються головними особливостями рухливих ігор. Гра має на меті згуртувати дітей, навчити плідно та злагоджено працювати у команді для досягнення поставлених цілей.

2. Сюжетно-рольові ігри є невід'ємною складовою морального виховання школяра, на відміну від рухливих, вимагають серйозно розвинених творчих здібностей. Зазвичай до таких ігор можна залучити весь колектив та несуть вони суспільний характер. Поділяються сюжетно-рольові ігри на: режисерські, ігри-драматизації та рольові.

До цього типу ігор можна віднести театралізовані свята для дітей, різні виступи, ігри з елементами праці.

До таких ігор потрібно готуватися завчасно, вивчати текст та рухи, щоб змогти відтворити задумане (різні ситуації, сценки, зображення певних предметів та речей).

Такі ігри складаються із таких частин: теми, мети, плану, уявної ситуації та розподіл ролей.

3. Дидактичні ігри відрізняються між собою певними ознаками: пізнавальною діяльністю дітей, певними діями та правилами, навчальним змістом, організацією та стосунках дітей між собою, функціями вихователя.

Такі ознаки є в усіх дидактичних іграх, але для кожної гри певні ознаки є основними. Зазвичай такі ігри відповідають змісту виховання та навчання. Виокремлюють такі види дидактичних ігор:

- усні ігри;
- ігри спрямовані на виховання сенсорних здібностей;
- ігри математичного спрямування;
- ігри природознавчого напрямку;
- Часто ігри взаємовідносяться до матеріалу гри:
- словесні ігри;
- настільні ігри;
- ігри з навчальними іграшками;
- псевдосюжетні ігри

Суть таких ігор полягає у пізнавальній та навчальній спрямованості. Та все ж така класифікація не розкриває всієї суті дидактичних ігор, а саме властивостей ігрової діяльності школярів, основних правил та дій гри, її завдань, значення керівника та організації життєдіяльності дітей.

Зважаючи на вид діяльності дітей під час гри виділяють кілька типів дидактичних ігор:

- ігри-загадки;
- ігри-мандрівки;
- ігри-бесіди;
- ігри доручення.

Гра-мандрівка дуже схожа на казку завдяки цікавому сюжету та можливості перевтілюватися. Вона побудована на основі реальних подій, але подається все незвичайно: просте стає загадковим, складне – переборним, потрібне – цікавим. Ці зміни відбуваються під час гри, але непомітно для дітей. Метою такої гри: є можливість зосередити увагу дитини на зовсім простих речах які її оточують, але на які не звертала увагу; одержання дитиною позитивних емоцій; перетворити процес пізнання світу у казку. Такі ігри допомагають розвинути увагу, творчість, краще зрозуміти завдання гри, вчать

дитину долати перешкодити та не зупинятися на шляху до своєї мети – досягати її.

Саме романтичність у таких іграх в змозі зацікавити дітей та долучити їх до гри, розкрити бажання опанувати правила гри та в результаті – отримати нові знання та вміння.

Вихователь відіграє дуже важливу роль у такій грі, адже вона вимагає хорошої обізнаності у багатьох питаннях, щоб змогти відповісти дітям, також вихователь повинен зробити процес навчання непомітним.

Гра–мандрівка – гра дії, думки, почуттів дитини, форма задоволення її потреб у знаннях. У назві гри, формулюванні її завдання варто вживати «кличні слова», що можуть зацікавити дітей, активізувати ігрову діяльність (Ярошенко, 2012, с. 6).

Також гра-мандрівка – це загадки, подарунки, вірші, пісні та багато чого іншого.

Та не слід плутати такі ігри з екскурсіями. Через те, що суть екскурсії полягає у явному навчанні та вона є одним із різновидів занять. Метою екскурсії є спостереження за певним явищем або предметом, порівняння з уже відомим.

Також не варто гру-мандрівку ототожнювати з прогулянкою. Різниця у тім, що прогулянка має на меті оздоровити дитину, що ж не передбачено у гри-мандрівці. Прогулянка може також бути пізнавальною, але пізнавальний зміст гри більш виражений.

Ігри-доручення мають таку ж саму структуру як ігри-мандрівки, але зміст їхній простіший, а час гри – коротший. Завданням такої гри є виконання певних завдань, наприклад: виконати певні дії з предметами, усні доручення.

Формулювання висловів та запитань у іграх-пропозиціях звучить орієнтовно так: «Чи знаєш ти?», «Ким би ти хотів стати?», «Що було б...», «Чи кожна людина може...». Досить часто таку гру можна почати із зображення відповідного малюнку.

Метою таких ігор є зацікавлення дітей певною ситуацією, розвитком

дитячого мислення та мовлення. Цікавим є те, що у назві передано сам зміст ігрового завдання.

Такі ігри вимагають від учнів певних знань, уміння співвідносити певні поняття. Вони можуть мати і змагальний характер: «Хто краще пояснить?», «Хто швидше відгадає?».

Ігри-загадки займають одне з провідних місць серед дидактичних ігор. Коли вперше вони появились вже й ніхто не згадає. Загадки являються розумовою розвагою та належать до усної народної творчості. Використовують їх як на святах, так і в повсякденному житті та під час занять. Загадки користуються популярністю, через те, що дозволять перевірити знання, уважність та вміння логічно мислити.

Хитромудрий опис, який потрібно розгадати – це одна з основних особливостей загадки. Вони зазвичай короткі та лаконічні у вигляді запитання. Загадки зазвичай спрямовані на активізацію розумової діяльності учнів. Діти зазвичай люблять відгадувати загадки. Ігри-загадки розвивають вміння аналізувати, міркувати, робити певні висновки.

Гра-бесіда – це безпосереднє спілкування вихователя з учнями, учнів з вихователем та учнів між собою. Це спілкування має ігровий характер. Діти та вихователь часто діють не від свого імені, а від імені будь-якого героя з фільму, мультфільму чи казки, покращуючи цим ігрове спілкування та отримання задоволення від нього.

Гра-бесіда вимагає від учасників єдності уяви, думки, слова та дії. Така гра заохочує учнів дотримуватися правил поведінки та спілкування; розвиває вміння слухати як вихователя, так і інших учнів; вчить учнів зосереджуватися на змісті розмови та висловлювати свої твердження вірно та вчасно.

Рівень вихованості дитини можна визначити за її вмінням брати участь у бесіді. Слово (розповідь, словесний образ) є найважливішим засобом гри-бесіди. Від такої гри діти отримують нові знання та масу задоволення, виробляються певні навички.

Звичайно, не всі типи ігор перелічено вище, адже на практиці найчастіше

використовуються саме ці. Дидактичні ігри практикують використовувати як у поєднанні з іншими іграми, так і у «чистому» вигляді.

Дидактична гра досить складна, але з усталеною структурою, яка ототожнює гру з формою навчання.

Дидактичне завдання є одним із головних елементів гри. Пізнавальний зміст повинен відповідати навчальній програмі. Це завдання вибирає вихователь так, щоб воно непомітно підкреслювало навчальний характер, було спрямоване на пізнавальну діяльність школярів.

Ігрове завдання яке виконують школярі також є важливим елементом гри. Ці два завдання показують зв'язок навчання та гри. На відміну від дидактичного завдання ігрове викликає більше захоплення у школярів, спонукає до розв'язання поставленого завдання, активізує ігрові дії, викликає захоплення від отриманого результату.

Правила є також невід'ємною складовою будь-якої гри, в тому числі і дидактичної. Вони мають змогу контролювати діяльність гравців, привчати до дисципліни та порядку. За дотриманням правил гри повинен стежити вихователь. Адже, без дотримання правил це вже не гра, а хаос, якого просто необхідно уникати.

За характером правила гри поділяються на формувальні, організаційні та навчальні, які досить часто поєднуються. Навчальні правила використовуються тоді, коли потрібно розказати учням, що і як потрібно виконувати. Організаційні правила окреслюють порядок дій та їх послідовність, контролюють відносини між учнями. Під час гри між школярами також формуються реальні та ігрові взаємини.

Правила гри мають на меті виховувати у школярах позитивні ігрові стосунки.

При організації та проведенні ігор важливо мати на увазі, що їхнє призначення не зводиться лише до заповнення вільного часу, що вони допомагають вчителю виконувати великі виховні, освітні завдання. Підбирати ігри треба осмислено, подавати їх у певній системі та послідовності, з

урахуванням того, які саме психічні властивості та якості вони розвивають.

У своїй сукупності розвиваючі, пізнавальні ігри повинні сприяти розвитку у дітей мислення, пам'яті, уваги, творчої уяви, здатності до аналізу та синтезу (уміння виділяти як загальні, так і приватні ознаки явищ і предметів, порівнювати їх), сприйняттю просторових відносин, розвитку конструктивних умінь і творчості, виховання в учнів спостережливості, обґрунтованості суджень, звички до самоперевірки, вчити дітей підпорядковувати свої дії поставленому завданню, доводити розпочату роботу до кінця (Минский, 1987, с.4).

Методика проведення гри

1. Обрання гри

Зазвичай гру вибирає вихователь, тому перед ним стоїть низка важливих критеріїв на які потрібно зважати, а саме: завдання гри, вік та кількість гравців, психологічний та розумовий рівень, фізичну підготовку.

Діапазон кількості учасників рухливих ігор коливається між 3 та 300.

При виборі гри потрібно орієнтуватися і на місце проведення (спортивний майданчик чи зал, вулиця чи клас). У класі або коридорі варто обирати ігри, які не вимагають значної рухової активності. Ігри на місцевості зазвичай проводять під час прогулянки.

На вибір гри також впливає погода, якщо діти на свіжому повітрі і температура повітря висока, то обрати і провести малорухливі ігри, якщо ж навпаки – холодно, то слід надати перевагу іграм, які вимагають серйозної рухової активності.

2. Підготовка місця до гри

Якщо ж гру проводити на вулиці, то варто обрати майданчик з рівною поверхнею прямокутної форми з лавочками, які розташовані неподалік, для відпочинку.

Зимою з майданчика потрібно прибрати сніг.

Коли проводимо ігри у спортивному залі, то варто проконтролювати, щоб не було там зайвих предметів, підлога зволожена, а вікна і люстри

захищені сіткою.

Якщо все ж проводимо гру на відкритій місцевості, то варто не забути окреслити певні межі за які заходити заборонено.

3. Пояснення гри

Щоб вдало розповісти про гру та її правила слід її уявити і добре продумати всі деталі. Адже від пояснення залежить успіх.

Розповідь повинна бути короткою та зрозумілою, викладеною у цікавій для дітей формі.

Найкраще дотримуватися такого плану:

- 1) назва;
- 2) сутність дій гравців та їх розташування;
- 3) хід гри;
- 4) мета;
- 5) правила гри.

Для кращого розуміння суті гри, можна деякі елементи показати на прикладах.

Зміст гри потрібно детально пояснювати тільки тоді, коли діти ще її не знають. Якщо все ж у таку гру учні вже грали, то вихователь має згадати основні моменти.

4. Об'єднання дітей у команди

Вихователь на власний розсуд розділяє учнів на команди в тих випадках, коли ігри складні і вимагають однакових за силами команд.

У простіших іграх можна скористатися методом розрахунку. Спочатку діти стають у шеренгу та розраховуються на перший-другий. Відповідно перші номери стають крок вперед – це і буде перша команда; відповідно, ті учні, що знаходяться під другим номером формують другу команду. Та все ж у такий спосіб поділу, команди не завжди рівні за своїми силами.

Об'єднання у команди методом фігурного марширування або розрахунку рушійної колони. Цей спосіб також є випадковим.

Гравці об'єднуються у команди за вибором капітанів. Під час такого

об'єднання слід спочатку обрати капітанів команд, які відповідно вже і будуть набирати гравців до своєї команди. Зазвичай, у такий спосіб формуються команди однакові за силами. Мінусом є те, що слабших гравців капітани оминають і вибирають в останню чергу, через що і виникають конфлікти, непорозуміння та образи.

Можуть бути і постійні команди як для спортивних ігор, так і для складніших ігор та естафет.

5. Обрання капітанів команд.

Капітани є «правою рукою» вихователя. Вони допомагають організувати гравців, розподілити по місцях, тримати дисципліну всередині команди.

Капітанів може обирати як вихователь, так і самі учні. Зазвичай капітанами команд стають сильні учні, які завоювали авторитет та довіру як у школярів, так і у вихователя. У постійних командах капітанів час від часу переобирають.

6. Призначення ведучих.

Основною вимогою є часта зміна ведучих. Є кілька способів, якими можна скористатися при виборі ведучих.

За призначенням вихователя. Цим способом користуються тоді, коли діти ще погано одне одного знають. Це досить швидкий метод, але вимагає від вихователя обґрунтування свого вибору.

За жеребом. Також ведучого можна призначити методом лічилки, або за результатом випробування. Та все ж цей спосіб потребує досить багато затрат часу.

За вибором учнів. Цей метод дозволяє визначити, хто з дітей найкраще підходить для такої ролі. Та все ж потрібно пам'ятати про черговість і не повторюваність у виборі ведучого. Також цей спосіб досить суперечливий, адже не завжди учні знаходять спільну мову і тому виникають серйозні суперечки.

За результатами попередніх ігор. Щоб в учнів був стимул перемогти потрібно завчасно повідомляти про такі правила. Також цей метод є одним із

найсправедливіших.

Рекомендується ці всі способи вибору ведучих час від часу змінювати. На вибір може вплинути завдання гри, її мета, характер та кількість учасників та їхній емоційний стан.

7. Дозування навантаження під час гри.

Під час проведення саме рухливих ігор важко оцінити фізичні можливості всіх її учасників. Через це навантаження мають бути помірними та орієнтуватися на середнього учня. Слід також пам'ятати і про перерви на відпочинок. Використати можна їх раціонально, а саме поговорити про помилки, уточнити зміст та правила, підрахувати очки які учасники набрали на даний момент.

Важливо враховувати і попередні дії школярів, чергувати розумову діяльність з фізичною, змінювати інтенсивність навантажень.

Варто звернути увагу і на емоційний стан учнів, уберегти їх від перенапруження та перенавантаження, навчити їх контролювати свої дії та емоції під час гри.

Від погоди та пори року тривалість ігор на свіжому повітрі відрізняється. Наприклад, взимку використовуються короткотривалі ігри, коли учні виконують певні рухи без серйозних навантажень та перерв на відпочинок, щоб діти не захворіли через спітніння та переохолодження.

У грі дитина виявляє всі свої особисті якості та властивості. Виявлення індивідуальних особливостей під час гри допомагає краще пізнати кожну дитину і впливати на її розвиток у потрібному напрямку. Жодна діяльність так яскраво і всебічно не розкриває характерні риси особистості школяра, як гра. Захоплена грою, дитина різнобічно виявляє свій характер. Часто замкнена у класі дитина інакше виявляє себе в грі. Усе це важливо для правильного індивідуального підходу до навчання і виховання молодших школярів(Ярошенко, 2012, с.13).

Висновки до розділу 2

Діяльність вихователя групи продовженого дня є досить відповідальною та діяльною.

Можна казати, що при всьому різноманітті культурологічних, педагогічних, соціологічних, психологічних концепцій у них безсумнівно виділяється, що саме час виділений на дозвілєву діяльність є тим простором, де проходить розвиток особистості та її самореалізація. Саме вільний час як абсолютна можливість виходу особистості за межі обов'язкової діяльності у будь-які прошарки культури і творчості визначає духовний та розумовий потенціал усього суспільства.

Освітня система сприймає індивідуальний підхід до учнів, як правомірну поведінку. Існують певні принципи і школярі повинні навчитись їх дотримуватися, відповідати стандарту. НУШ ставить завдання перед вихователем – сконцентрувати увагу на розвитку компетенцій кожного учня. «Дитиноцентризм» збільшує роль дитини у навчанні. Він передбачає не рівність дітей у класі, а навпаки, що вчитель повинен знайти підхід до кожного.

У новій українській школі дозвілля дітей є досить важливим елементом. При виборі розваг для дітей слід врахувати:

Вікові особливості дітей

Щоб вони підходили і дівчаткам, і хлопчикам

Інтереси дітей

Не тільки свій смак

Свою безпосередню участь

Досвідчені вихователі завжди знають як цікаво та з користю провести дозвілля молодших школярів.

Що стосується дозвілля онлайн, то тут все гаразд і організувати його не так вже і складно. Та все ж потрібно вибирати такі види діяльності, щоб діти із захопленням виконували ті чи інші завдання та доручення. Також важливо, щоб і батьки брали активну участь у організації дозвілля своїх дітей.

Значення прогулянок та ігор у структурі дозвілєвої діяльності важко

переоцінити. Тема прогулянки на кожен день має відповідати календарному плануванню, яке складене заздалегідь відповідно до вікових особливостей учнів та з метою всебічного їх розвитку. Ігри на кожен день також зазначені у календарно-тематичному плануванні.

Усі заняття, незважаючи на зміст та методи, мають на меті: прищепити дитині любов до навчання, пізнання світу та самого себе; навчити дитину мислити та приймати серйозні рішення самостійно; виховувати патріота, добру, чуйну та справедливую особистість. Варто дати дитині можливість радіти своїм досягненням та перемогам.

Під час організації дозвілля у групі продовженого дня важливо зважати на різні чинники, а саме: вік школярів, його особливості; чергувати навантаження з відпочинком та творчою діяльністю; утворення дружнього колективу; методів та форм подачі інформації. Робота вихователя досить творча та спрямована на створення таких умов діяльності, за яких дитині завжди буде цікаво. Заняття у ГПД мають приносити якусь користь та повинні допомогти батькам та вчителям.

Серйозним фактором має стати цікавість дітей до організації роботи в групі продовженого дня. Треба зробити все, щоб дитина яка відвідує ГПД не відчувала себе покинутою напризволяще в порівнянні з однокласниками які відразу після уроків ідуть додому. Потрібно вміло протистояти такій ситуації через організацію цікавої дозвіллевої діяльності школярів, забезпечення їх потреб у спілкуванні. Під час такої діяльності виникає колективна творчість, дитина розвиває свої комунікативні вміння, знаходить друзів, появляється бажання досліджувати та пізнавати світ.

Під час виховної роботи у групі продовженого дня важливе значення мають прогулянки. Активний відпочинок на свіжому повітрі має позитивний вплив на стан ЦНС у школярів. Прогулянки розвивають розумові здібності, пам'ять, увагу; можуть сформувати навички аналізу, співвіднесення та узагальнення знань, умінь та навичок.

Прогулянки вимагають сумлінної підготовки та продуманості задля того,

щоб вона була змістовною та цікавою із зміною видів діяльності в обов'язковому порядку.

Що ж стосується гри, то для дітей вона є основним видом діяльності, адже через неї пізнається світ. Без гри дитяче життя виглядає сумним та нецікавим. Буденність життя в змозі викликати у них захворювання. Через гру школярі перевіряють свою силу і витривалість, у них появляється бажання щось вигадувати, розкривати таємниці і прагнути до чогось прекрасного. При правильному використанні гра може стати незамінним помічником вихователя.

Щохвилини гра може дарувати радість, задоволення від життя, а ще дає можливість спрямовувати у майбутнє, бо під час гри у дітей формуються та закріплюються певні навички, які потрібні їм для виконання професійних та творчих завдань у майбутньому. Також там, де використовується гра, панує здоров'я та радість.

Під час гри в дітей виробляється вміння зосереджуватися, самостійно думати, бути уважним. Захопившись грою під час заняття у групі продовженого дня, школярі не помічають, що навчаються. Також гра може зацікавити і доєднати до активної діяльності і пасивних учні.

ВИСНОВКИ

Метою магістерської роботи було розкриття суті та значення дозвілєвої діяльності молодших школярів, а також висвітлити проблеми та шляхів їх усунення.

Підґрунтям для подальшого навчання дітей є початкова освіта. В цьому віці якраз спостерігається сильна сприятливість школярів до всього, що вони бачать та вивчають. Група продовженого дня відіграє дуже важливу роль у вихованні, навчанні та відпочинку дітей. В нас час, коли батьки особливо зайняті на роботі, а гаджети займають практично весь вільний час, ГПД стає «палочкою-виручалочкою». Тут вихователь спільно зі вчителем повинні організовувати і контролювати дозвілєву діяльність молодшого школяра.

Групи продовженого дня функціонували і давно, але трохи в іншому форматі. З часом почали підлаштовуватися під потреби суспільства та видозмінюватися.

Варто зауважити, що групи продовженого дня є і в інших країнах маючи певні особливості.

Що ж стосується організації дозвілля, то тут є свої особливості, адже цей період є найсприятливішим для формування досить серйозних основ ставлення до себе та навколишнього середовища.

Важливу роль відіграють функції дозвілля які передають вимоги сучасного суспільства, потребу у суспільному розвитку, походження та суті дозвілля, мають на меті долучити особистість до дозвілєвої сфери, розвивати її активність, самостійність та ініціативність.

За кордоном можна побачити рух до зближення соціальної, освітньої та культурної сфер життя, що має відбиток на дозвілєвій сфері. Незважаючи на те, що рекреаційна функція – провідна, дозвілєві заклади організовують не тільки відпочинок і розваги.

Основними функціями дозвілля є словесна, пізнавальна, рекреаційна, творча, ціннісно-орієнтована, соціальна та виховна. За цими функціями

можна визначити його рівні: пізнавальний, пасивний, розважальний чи творчий характер дозвілля.

При правильному визначенні дозвіллевих функцій можна визначити основні напрями дозвіллевої діяльності, її завдання, тим самим збільшити її соціальне значення. Принципи та функції дозвілля весь час змінюються згідно до культурно-історичних умов та залежать від безлічі чинників.

Щоб правильно та грамотно організувати вихователю свою роботу варто дотримуватися посадової інструкції та інших документів, що регулюють його діяльність.

Основними обов'язками вихователя є: відповідальність за здоров'я та життя дітей, дотримання режиму дня, встановлення між школярами дружніх відносин, постійне спілкування з учнями.

Вихователь також має бути ерудованим та обізнаним у різних сферах життєдіяльності. Він має бути цікавим для дітей. Важливу роль відіграє і зовнішній вигляд та манера спілкування.

При організації відпочинку маленьких школярів треба враховувати їх вікові особливості, інтенсивність та кількість навантаження, коригувати щось за потреби. Ця професія досить творча, тому хороший вихователь зуміє зробити так, щоб дитині не було сумно та нудно.

Перед вихователем ГПД стоїть непросте завдання - будучи дорослою людиною, навчати дітей, сприяти їхньому розвитку і водночас розуміти і відчувати свого учня, бути строгим і водночас добрим, проявляти любов та повагу до дітей і вимогливість. Тому вихователю просто необхідні терпіння та гнучкість мислення, щоб правильно та з користю використовувати свої знання з педагогіки та психології.

Основним методом у розвитку, навчанні та вихованні учнів є гра. Розумні та досвідчені вихователі мало що забороняють і багато грають. Якщо вихователь побачив якийсь талант у своєму вихованцю, то просто необхідно його підтримувати та розвивати. В таких випадках вихователь просто не обійдеться без спостережливості, чудової пам'яті і тактовності.

Прогулянка також є однією з поширених форм активного відпочинку. Під час прогулянки у школярів відновлюються сили, перш за все розумові; розширюється кругозір у дітей, формуються вміння моральних взаємин, забезпечується потреба у спілкуванні.

Дозвілля дітей має подвійну природу: з однієї сторони — це вільна творча діяльність, без примусу, спонтанна; з іншої — діяльність культуро-формуюча, розвиваюча і виховна.

Проблема організації дозвілєвої діяльності є актуальною, хоча й не новою. Потрібно зважити на потребу осучаснення, удосконалення змісту, форм і видів дозвілєвої діяльності (з безпосереднім врахування зарубіжного досвіду), визначення найважливіших напрямів та принципів виховної політики щоб задовільнити культурно-дозвілєві потреби.

Змінюється час – змінюється суспільство, в тому числі і діти. Виникають нові можливості та проблеми, протистояти яким ми не в змозі. Залишається одне: пристосовуватися, змінювати форми та методи роботи, знаходити нові підходи та виходи з ситуацій, удосконалюватися та просто радіти життю.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Аникеева, Н. П. (1987) *Воспитание игрой: кн. для учителя*. М.
2. Бочелюк, В. Й. (2006) *Дозвілєзнавство: навчальний посібник*. К.: Центр навчальної літератури. 208 с.
3. Бушканец, М. Г. (1987) *Педагогические аспекты научной организации свободного времени школьников*. М.
4. Веклюк, Л. В. (2015) *Методика організації дозвілля різних вікових груп населення*. У. 22 с. [Metodychka dozvillya vikovyh katehoriy.pdf](#)
5. Вербицький, В. (2000) Актуальні аспекти проблеми практичного розуму педагога-позашкільника. *Рід. шк.* №6.
6. Взаємодія вчителя і вихователя в організації пізнавальної діяльності молодших школярів в режимі продовженого дня. http://4ua.co.ua/pedagogics/qa2bd68a5c53a89521216c27_0.html
7. Види, порядок проведення та реєстрації інструктажів із безпеки життєдіяльності для учнів (2017) <https://pon.org.ua/novyny/5374-vidi-poryadok-provedennya-ta-reyestracyi-nstruktazhv-z-bezpeki-zhittyedyalnost-dlya-uchnv.html>
8. Волкова, Т. Н. (2007) *Творчі ігри, завдання і тести для розвитку пам'яті і уваги для дітей*. Д.
9. Воловик, А. Ф. & Воловик В. А. (1998) *Педагогика досуга: учебник*. М.
10. Волощук, О. (2003) Педагогічні засади організації комп'ютерного дозвілля молоді у контексті сучасних проблем педагогіки дозвілля. *Рід. шк.* № 12.
11. Воропай, О. (1993) *Звичаї нашого народу*. К.
12. Воротникова, І. П. (2020) Дистанційне навчання: виклики, результати та перспективи. *Порадник. З досвіду роботи освітян міста Києва* <https://nuschool.com.ua/plan/programm/distance/48.html>
13. Выготский, Л. С. (1966) *Игра и ее роль в психическом развитии*

ребенка. *Вопросы психологии*. № 6.

14. Газман, О. С. & Харитоновна Н. Е. (1991) *В школу – с игрой*. М.

15. Гармаш, І. І. (1992) *У годину дозвілля*. К.

16. Голянич, Н. І. Прогулянки в ГПД.
http://geografijagpd.at.ua/GPD/Papki/proguljanki_v_gpd.pdf

17. Голянич, Н.І. Дидактичні ігри і цікаві творчі вправи, ігри, завдання для розвитку мовлення і навчання грамоти. <https://ua-referat.com/uploaded/golyanich-ni-vihovatele-gpd-1-piznavaleno-rozvivaleni-zanyatty/index1.html>

18. Гонтаровська, Н. (2003) Інтеграція системи позаурочної діяльності в освітнє середовище. *Директор школи, ліцею, гімназії*. №1.

19. Деккер, Г. (1995) Отмечая все скучное, неинтересное. *Нар. образование*. № 6.

20. Дмитрів Г. І. (2019) *Нова українська школа: порадник вихователю групи продовженого дня у закладах загальної середньої освіти : навч.-метод. посіб.* Л: Світ, 224 с.

21. Добринская, Е. И. & Соколов Э. В. (1983) *Свободное время и развитие личности*. М.

22. Еколина, Е. (2002) *Четырнадцать нестандартных моделей детского досуга*. В.

23. Ермоченкова, С. & Лакомова, Н. (1989) Уроки окончены. Что же дальше? *Нар. образование*. №2.

24. Жарков, А. Д. & Чижиков, Е. М. (1998) *Культурно-досуговая деятельность: учебник*. М.

25. Жарновнікова, Л.Т. Формування самостійності молодших школярів. Сайт: Вчитель вчителю, учням, батькам.
http://teacher.at.ua/publ/formuvannja_samostijnosti_molodshikh_shkoljariv/19-1-0-7692/.

26. Жданович, Ю. (2008) *Вчимося і граємося. Методичні рекомендації для організації дозвілля дітей*. К.: Шкільний світ.

27. Жебровский, Б. М. (1989) *Свободное время: мы и дети*. К.
28. Жуковская, Р. И. (1956) Игры как средство воспитания детей. *Современная педагогика*. № 5.
29. Загадарчук, Г. (1998) Соціально-педагогічні проблеми удосконалення культурно-дозвілєвої діяльності в закладах культури України. *Укр. культура*. № 6.
30. Збірник сценаріїв масових заходів: Вид. для організації дозвілля. Д.: ТОВ "ЕНЕМ", 2006. 175 с.
31. Зотова О. (2001) Організаційно-педагогічні форми та методи позаурочної роботи. *Рідна школа*. № 6.
32. Кизим, О. П. (2010) Організація роботи групи подовженого дня в 1—4 класах. Х.: Вид-во «Ранок», 144 с.
33. Коваль, М. В. (1986) Рациональнее использовать досуг учащихся. *Сов. педагогика*. №5.
34. Коменский, Я. А. (1982) *Избранные педагогические сочинения*. В 2-х т. Пискунова, А. И (Ред). Т.2. М.
35. Кондратьева, О. (1996, 2 июня) Игротека. *Учительская газета*. 1996..
36. Корда, Г. С. (1989) *У мікрорайоні школи*. К.
37. Корчак, Я. (1992) *Воспитание личности: кн. для учителя*. М.
38. Кумалагова, С. А. (1991) *Внеклассная воспитательная работа с учащимися (содержание и методика)*. М.
39. Макаренко, А. С. (1968) *Лекции о воспитании детей*. Соч. в 7 т.. М. Т 4.
40. Макаренко, А. С. (1978) *Сочинения*. В 10-ти тт. М.
41. Минский, Е. М. (1987) *От игры к знаниям: пособие для учителя*. М.
42. Омаровська, Н. П. (2021) Педагогічна цінність прогулянки. *Розкажіть онуку*. №7. С. 87.
43. Орел, Л. (1989) Українські народні ігри. *Початкова школа*. № 10.
44. Паак, О. Формування творчої особистості учнів у процесі групової роботи. *Рідна школа*. №6.

45. Петрова, І. В. (2005) *Дозвілля в зарубіжних країнах: підручник*. К.: Кондор. 408с.
46. Постовий, В. Г. (2007) *Духовність: потреби й інтереси дітей, батьків, сім'ї*. К.: Київська правда. 270с.
47. Пошук шляхів вдосконалення дидактичної гри як методу навчання молодших школярів: актуальні проблеми і знахідки. Сайт: EduDirect. URL: <http://www.edudirect.net/sopids-460-1.html/> .
48. Ротфорт, Д. В. (2012) *Прогулянки в ГПД*. Х.: Вид. група «Основа». 191 с.
49. Савенков, А. И. (2004) *Маленький исследователь: коллективное творчество младших школьников: учеб. пособ.* Я.: Академия развития, 128 с.
50. Синхронне й асинхронне дистанційне навчання (2021). <https://osvita.ua/school/method/78950/>
51. Сухомлинський, В. О. (1977) *Серце віддаю дітям. Вибрані твори: в 5-ти т.* К.: Рад. школа. 244 с. Т 3.
52. Усова, А. П. (1976) *Роль игры в воспитании детей*. М.
53. Ушинский, К. Д. (1974) *Избранные педагогические сочинения. В 2-х тт.* М. Т 1.
54. Ушинський, К. Д. (1990) *Педагогические сочинения. В 6 т..* М. Т 4.
55. Флегонтова, Н. М. (2007) *Педагогічна організація культурного дозвілля школярів: навчально-методичний посібник*. К.: Освіта України, 144 с. URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/32304617.pdf>
56. Цілі і завдання групи продовженого дня. <http://pedkopilka.com.ua/pedagogika/metodika/celi-i-zadachi-grupy-prodl-nogo-dnja.html>
57. Чубенко В. Т. (1990) *Вихователь групи продовженого дня*. К.: Радянська школа.
58. Як організовано продовжений день у країнах світу і скільки це коштує? <https://pedpresa.com.ua/193921-yak-organizovano-prodovzhenyj-den-u-krayinah-svitu-i-skilky-tse-koshtuye.html>
59. Яременко, Н. В. (2007) *Дозвіллезнавство: навч. посіб.* Ф.: Поліфаст.

460 с.

60. Ярошенко, О. І., Соколкіна, Т. М. & Капелюшна, М. А. (2012)

Іготека вихователя ГПД. Х.: Вид. група «Основа».

ДОДАТКИ

Додаток А

ПОСАДОВА ІНСТРУКЦІЯ ВИХОВАТЕЛЯ ГРУПИ ПРОДОВЖЕНОГО ДНЯ № 21

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1. Під час розробки інструкції враховані рекомендації з організації служби охорони праці в освітніх закладах системи Міністерства освіти і науки України. Дана інструкція є типовою, її дія поширюється на всіх вчителів початкових класів та вихователів ГПД.

2. Вихователь призначається або звільняється з посади управлінням освіти Чернівецької міської ради відповідно до відношення дирекції школи.

3. Вихователь повинен мати вищу або середню спеціальну освіту без вимог до стажу педагогічної роботи.

4. Вихователь підпорядковується безпосередньо заступнику директора з навчально-виховної роботи.

5. У своїй діяльності Вихователь керується Конституцією і законами України, указами Президента України, рішеннями Кабінету Міністрів України і органів управління освіти всіх рівнів з питань освіти і виховання учнів; правилами і нормами охорони праці, техніки безпеки і протипожежного захисту, а також Статутом і локальними правовими актами школи, правилами внутрішнього розпорядку, наказами і розпорядженнями директора школи, посадовою інструкцією) правовими актами школи, трудовою угодою.

6. Вихователь дотримується положень Конвенції про права дитини.

2. ФУНКЦІЇ

2. Основними напрямками діяльності Вихователь є:

2.1. Навчання і виховання учнів з урахуванням специфіки навчального предмету і віку школярів.

2.2. Забезпечення режиму дотримання норм і правил техніки безпеки в навчальному закладі.

3. ПОСАДОВІ ОБОВ'ЯЗКИ

3. Вихователь виконує наступні обов'язки:

3.1. Планує і організовує навчальну діяльність учнів та здійснює їх виховання.

3.2. Використовує різноманітні прийоми, методи і засоби навчання і виховання школярів.

3.3. Планує і проводить з учнями корекційно-розвивальну роботу на основі вивчення їх індивідуальних особливостей.

3.4. Забезпечує збереження і зміцнення здоров'я учнів.

3.5. Забезпечує рівень підготовки учнів, який відповідає вимогам державного освітнього стандарту початкової загальної освіти.

3.6. Сприяє формуванню в учнів моральних якостей громадянина, формує в них навички культури поведінки, відповідального ставлення до навчання, праці, повагу до прав людини, проводить роботу з профілактики відхилень у поведінці, позбавлення від шкідливих звичок.

3.7. Дотримується в стосунках з учнями їх прав і свобод.

3.8. Веде у встановленому порядку документацію, здійснює поточний контроль відвідування і успішності учнів, своєчасно надає адміністрації школи звітні дані.

3.9. Заміняє на уроках тимчасово відсутніх учителів згідно з розпорядженням заступника директора з навчально-виховної роботи.

3.10. Бере участь у роботі педагогічної ради школи.

3.11. Проходить періодичний медичний огляд.

3.12. Готується до проведення занять, систематично підвищує свою професійну кваліфікацію; бере участь у роботі методичних об'єднань та інших формах методичної роботи.

- 3.13. Дотримується етичних норм поведінки в школі, побуті, громадських місцях.
- 3.14. Створює умови для безпечного проведення навчального процесу, ретельного дотримання правил техніки безпеки, санітарних та протипожежних правил; негайно ставить до відома адміністрацію закладу про випадки виявлення в учнів зброї, пожежо- і вибухонебезпечних предметів та пристроїв, отрут, наркотичних і токсичних речовин.
- 3.15. Оперативно повідомляє адміністрацію школи про кожен нещасний випадок, вживає заходів щодо надання першої долікарської допомоги.
- 3.16. Підтримує постійний зв'язок з батьками учнів (особами, які їх замінюють).
- 3.17. Вносить пропозиції щодо поліпшення умов проведення освітнього процесу.
- 3.18. Поводить інструктаж учнів з техніки безпеки з обов'язковою реєстрацією в класному журналі чи журналі реєстрації інструктажів.
- 3.19. Проводити з учнями школи виховну роботу, інформаційно-просвітницькі заходи із запобігання та протидії домашнього насильства та булінгу.
- 3.20. Невідкладного інформування визначених законом органи про випадки домашнього насильства, що стали відомі.

4. ПРАВА

4. Вихователь має право:
- 4.1. Брати участь в управлінні школою в порядку, який визначається Статутом школи.
- 4.2. Знайомитися із скаргами та іншими документами, які містять оцінку його роботи, давати свої пояснення.
- 4.3. Захищати свої інтереси самостійно чи через представника, в тому числі адвоката, у випадку дисциплінарного чи службового розслідування, пов'язаного з порушенням педагогом норм професійної етики.
- 4.4. Підвищувати у встановленому порядку свою професійну кваліфікацію.
- 4.5. Аtestуватись на добровільній основі на відповідну кваліфікаційну категорію.
- 4.6. Давати учням під час занять і перерв обов'язкові розпорядження, які стосуються організації навчально-виховного процесу і дотримання дисципліни.

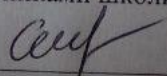
5. ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ

5. Вихователь несе відповідальність за життя і здоров'я учнів групи продовженого дня, за порушення їхніх прав і свобод, визначених законодавством України.
- 5.1. За невиконання чи неналежне виконання без поважних причин Статуту і Правил внутрішнього розпорядку школи, законних розпоряджень директора школи та інших локальних нормативних актів, посадових обов'язків, визначених даною Інструкцією, несе дисциплінарну відповідальність у порядку, визначеному трудовим законодавством.
- 5.2. За використання, у тому числі одноразове, методів виховання, пов'язаних з фізичним і (чи) психічним насиллям над особистістю учня, а також вчинення іншого аморального вчинку вчитель може бути звільнений з посади у відповідності з трудовим законодавством і Законом України «Про освіту». Звільнення за подібний вчинок не є мірою дисциплінарної відповідальності.
- 5.3. За навмисне спричинення школі чи учасникам освітнього процесу збитків у зв'язку з виконанням (невиконанням) своїх посадових обов'язків вчитель несе матеріальну відповідальність у порядку і в межах, визначених трудовим і (чи) цивільним законодавством.

6. ВЗАЄМОСТОСУНКИ.ЗВ'ЯЗКИ ЗА ПОСАДОЮ.

- 6.1. Тривалість робочого дня вихователя групи продовженого дня визначається з розрахунку 30 годин на тиждень.
- 6.2. Самостійно складає плани роботи ГПД і подає на затвердження директору школи не пізніше 5 днів з початку запланованого періоду
- 6.3. Отримує від директора школи, заступників інформацію нормативно-правового і організаційно-методичного характеру.
- 6.4. Систематично обмінюється інформацією з питань, які входять в його компетенцію, з адміністрацією і педагогічними працівниками школи.

З інструкцією ознайомлена:

Додаток Б

«Затверджено»
Директор**Режим роботи групи продовженого дня
на 2021-2022 навчальний рік**

Години дня	Зміст	
12.00 – 12.50	Обмін інформацією з класоводом про навчальні завдання для учнів. Відзначення відсутніх учнів у журналі і вияснення причин відсутності. Підготовка до занять. Відвідування 5 уроку.	
12.50 – 13.00	Прийом дітей. Повідомлення путівки дня. Підготовка дітей до обіду. Миття рук з милом.	
13.00 – 13.30	Обід. Закріплення в учнів навички самообслуговування, культури та гігієни поведінки в їдальні, бережливого ставлення до хліба і продуктів харчування, до праці поварів та обслуговуючого персоналу.	
14.30 – 15.05	Спортивно-оздоровче заняття.	
15.10 – 15.55	<i>1-й клас</i> Інтелектуально-розвивальне заняття (дидактичні ігри, цікаві логічні завдання з мови, математики, читання, природознавства)	<i>2-й клас</i> Самопідготовка (розвиток умінь і навичок учнів самостійно виконувати домашні завдання, працювати з підручником, довідковою літературою)
15.55 – 16.30	Тематичне заняття. Робота за інтересами (конкурси, читання і обговорення книги, дитячих журналів, виготовлення наочних посібників).	
16.30 - 16.45	Суспільно-корисна праця: догляд за квітами, прибирання робочого місця, ремонт книг тощо.	
16.45 - 17.05	Підсумок робочого дня	
17.05 - 17.35	Повітряно-оздоровча прогулянка.	
17.35 - 18.00	Бесіда з учнями про правила переходу вулиць. Бесіда з батьками. Організований відхід дітей додому.	

Додаток В

Орієнтовне календарно-тематичне планування виховної роботи групи продовженого дня на I семестр

Тематичне заняття	Заходи з ОБЖ	Індивідуальна виховна робота та робота з батьками	Фізкультурно-оздоровча година	Дата	Примітка
Тематичний цикл «Здрастуй, рідна школо!»					
Свято першого дзвоника «В школах дзвоник продзвенів, школярів День знань зустрів»	Вхідний інструктаж з ТБ. Правила безпеки при переході вулиць і доріг	Знайомство з батьками учнів, які відвідуватимуть ГПД. Збір заяв.	Прогулянка «Літні спогади. Здрастуй вересень» ЗРВ №1. Ігри «Хустинка», «Котик і мишка»	01.09.21	
Крутий стіл за темою «Добре вчитися у школі!»		Гра «Познайомимось» (розповіді дітей про себе, свої захоплення, літній відпочинок)	Прогулянка – екскурсія територією школи: стадіон, пришкольня ділянка, ігровий майданчик. ЗРВ №1. Рухливі ігри «До своїх прапорців», «Другий зайвий»	02.09.21	
Година спілкування «Режим дня. Суворий і мудрий порадиш» Робота щодо самоврядування в ГПД	Інструктаж із правил поведінки в школі та на ігровому майданчику	Ознайомлення батьків з режимом роботи	Прогулянка-спостереження «Хто назве більше прикмет осені». ЗРВ №1. Естафетні ігри «Хто швидше?», «Оббігти м'яч»	03.09.21	
Тематичний цикл «Тиждень фізичної культури і спорту»					
Бесіда «Спорту завжди є місце в житті»	Правила безпеки під час рухливих ігор та змагань.	Участь батьків у спортивному святі	Прогулянка-спостереження «Дерева на шкільному подвір'ї» ЗРВ №2. Спортивне свято-змагання «У здоровому тілі – здоровий дух»	06.09.21	
Урок здоров'я «Хто день починає з зарядки, у того справи в порядку»		Світ твоїх захоплень	Прогулянка-спостереження «Вересень зустрічаємо – птахів до вирію проводжаємо». ЗРВ №2. Спортивні змагання зі скакалками, м'ячем, обручами.	07.09.21	
Історія Олімпійських ігор. Розповіді дітей про улюблений вид спорту	Види транспортних засобів. Гальмівний шлях автомобіля.	Тест для батьків «Чи знаю я свою дитину»	Екскурсія у довкілля «Щедрий голос природи змалку слухаю я» ЗРВ №2. Рухливі ігри «Фарби», «Вище землі».	08.09.21	
Спортивні розваги «Ігри народів світу»		Що мені цікаво робити?	Прогулянка-фантазія «Краса навколишньої природи» ЗРВ №2. Рухливі ігри «Повітряна кулька», «Вище землі», «Піжмурки».	09.09.21	
Конкурс малюнків «Мій улюблений вид спорту»	Правила техніки безпеки під час прогулянок.		Прогулянка-показ вулицею мікрорайону. Чому вона має таку назву? ЗРВ №2. Рухливі ігри «Вартові та розбійники», «Совонька».	10.09.21	

Додаток Г

Вихователь:

Дата:

Час	Режимні моменти	Примітка
12.00 - 12.40	Обмін інформацією з класоводом про навчальні завдання для учнів. Відзначення відсутніх учнів у журналі і вияснення причин відсутності. Підготовка до занять. Відвідування 5 уроку.	
12.40 – 12.55	Прийом дітей. Повідомлення путівки дня. Підготовка дітей до обіду. Миття рук з милом.	
13.00 – 13.30	Обід. Закріплення в учнів навички самообслуговування, культури та гігієни поведінки в їдальні, бережливого ставлення до хліба і продуктів харчування, до праці поварів та обслуговуючого персоналу.	
13.30 – 14.30	Підготовка до прогулянки. Повітряно-оздоровча прогулянка. Тема: Мета: Місце проведення: Хід прогулянки: 1. Підготовка до прогулянки (відповідність одягу та взуття відповідно погодним умовам) 2. Проведення прогулянки. Передбачений діалог з учнями. 3. Підбиття підсумків	
14.30 – 15.05	Спортивно-оздоровче заняття Місце проведення: Інвентар: ЗРВ№ Ігри: Мета: Хід заняття: 1. Організаційний момент 2. Підготовча частина заняття 3. Основна частина заняття 4. Заклучна частина заняття	

15.10 – 15.55	<i>1-й клас</i> Інтелектуально-розвивальне заняття Тема: Мета: Обладнання: Завдання:	
15.55 – 16.30	Тематичне заняття. Робота за інтересами. Тема: Мета: Обладнання: Хід заняття: 1. Організація групи 2. Розкриття теми заняття 3. Підведення підсумків	
16.30 – 16.45	Суспільно-корисна праця	
16.45 – 17.05	Підсумок робочого дня	
17.05 – 17.35	Повітряно-оздоровча прогулянка	
17.35 – 18.00	Бесіда з учнями про правила переходу вулиць. Бесіда з батьками. Організований відхід дітей додому.	

Додаток Д

